

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі назначаны на 28 верасня

Выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі пройдуць 28 верасня 2008 года. Адпаведны ўказ № 344 «Аб назначэнні выбараў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чвэртага склікання» 24 чэрвеня падпісаў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка. У гэты ж дзень кіраўнік дзяржавы выдаў указ, згодна з якім выбары ў Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу чвэртага склікання назначаны на перыяд з 14 ліпеня па 14 кастрычніка 2008 года.

Палітычныя партыі змогуць удзельнічаць у рабоце ЦВК з правам дарадчага голасу

Палітычным партыям Беларусі, якія вылучылі кандыдатаў у дэпутаты, прадстаўлена права накіроўваць у Цэнтрвыбаркам па аднаму члену камісіі з правам дарадчага голасу. Гэта прадугледжана Дэкрэтам № 13 «Аб членах Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў з правам дарадчага голасу пры правядзенні выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чвэртага склікання», які 24 чэрвеня падпісаў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

Дакумент накіраваны на забеспячэнне больш шырокага ўдзелу палітычных партыяў у выбарчай кампаніі і прадугледжвае прадстаўленне ім права накіроўваць у Цэнтральную камісію па аднаму члену камісіі з правам дарадчага голасу. Дэкрэтам таксама ўзруляваны парадак накіравання палітычнымі партыямі ў Цэнтральную камісію сваіх членаў, іх права і абавязкі. Аналагічны падыход да ўдзелу палітычных партыяў у выбарах змяшчаецца ў выбарчым заканадаўстве шэрагу краін, ён адпавядае агульнапрынятым прынцыпам і нормам міжнароднага права ў галіне арганізацыі выбарчага працэсу.

Прыняцце дэкрэта будзе садзейнічаць больш поўнай рэалізацыі палітычнымі партыямі іх канстытуцыйнага права на ўдзел у выбарах.

Дэкрэт уступае ў сілу з дня яго афіцыйнага апублікавання, з'яўляецца часовым і згодна з часткай трэцяй артыкула 101 Канстытуцыі прадстаўляецца на разгляд Нацыянальнага сходу.

Парламенцкія выбары ў Беларусі пройдуць адкрыта і дэмакратычна

Упаўненасць у гэтым выказваў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ўчора ў інтэр'ю газеце «Комсомольская правда».

«Мы хочам правесці выбары адкрыта і дэмакратычна, каб нас потым не папракалі», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. «Мы хочам прадэманстраваць і Захаду, і Расіі, як трэба праводзіць выбары. Мы іх зробім настолькі дэмакратычнымі, што вы пераканаецеся ў рэальным выніку, каго сёння падтрымлівае народ», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт адзначыў, што Цэнтрвыбаркам — штаб і кіраўніцтва па правядзенні парламенцкіх выбараў, якія павінны прайсці ў строгай адпаведнасці з беларускім заканадаўствам. У Беларусі ўжо працуюць першыя міжнародныя наглядальнікі, і ніхто не будзе перашкаджаць іх рабоце пры ўмове, што яны не будуць парушаць дзеючыя ў Беларусі законы, дадуць кіраўнік дзяржавы. Адназначна ўчора на пытанні галоўнага рэдактара газеты «Комсомольская правда» Уладзіміра Сумгоркіна, Аляксандр Лукашэнка прывёў словы Дзмітрыя Мядзведзева, які сказаў: «Калі мы не прынялі Канстытуцыйны акт Саюзнай дзяржавы, то будзем жыць па дагавору». Паводле слоў беларускага лідара, Дзмітрый Мядзведзеў зрабіў прапанову не ставіць перад Саюзнай дзяржавай глабальных мэтай і задач, а выбраць 15—20 зладзённых пытанняў, якія неабходна вырашыць, каб людзі ўбачылі, што сапраўды вырашаюцца канкрэтныя задачы. «Рашаючы гэтыя штодзённыя задачы, мы прыйдзем да рэалізацыі тых вялікіх задач, дасягнення тых мэтай, якія сёння ставім перад сабой», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Узаемадзеянне КДБ Беларусі і ФСБ Расіі забяспечвае надзейную заслону ад знешніх недружалюбных сілаў

Апора Камітэта дзяржаўнай бяспекі Беларусі на расійскія рэсурсы і зацэпаўленасць Федэральнай службы бяспекі Расіі ў супрацоўніцтве з беларускімі калегамі забяспечваюць надзейную заслонку як для Беларусі, так і для Расіі ад недружалюбных дзеянняў з боку некаторых краін і арганізацый. Аб гэтым заявіў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 24 чэрвеня на сустрэчы з дырэктарам ФСБ Расіі генерал-армій Аляксандрам Бортніквым.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што кіраўніцтва Беларусі поўнацэнна згодна з прэзідэнтам і ўрадам Расіі адносна напрамку забеспячэння дзяржаўнай бяспекі. Прэзідэнт Беларусі адзначыў, што ў час сустрэчы са сваім расійскім калегам Дзмітрыем Мядзведзевым яны падрабязна абмяркоўвалі сумеснюю работу ведамстваў двух краін па забеспячэнні бяспекі Саюзнай дзяржавы, пытанні як тактычнага, так і стратэгічнага ўзаемадзеяння ў гэтай сферы. Была дасягнута дамоўленасць прыняць шэраг рашэнняў па развіцці саюзнага супрацоўніцтва. Абодва прэзідэнты лічыць, што асноўную ўвагу трэба звяртаць на канкрэтныя крокі ўзаемадзеяння ў сферы бяспекі, сацыяльнай і эканамічнай галінах, якія накіраваны на забеспячэнне інтарсаў кожнага грамадзяніна.

Беларускі лідар падзякаваў дырэктару ФСБ Расіі за падтрымку, якая аказваецца КДБ Беларусі. «Наконт узаемнасці з нашага боку вы можаце не сумнявацца», — запэўніў Прэзідэнт. «Добра было б, каб усе ведамствы нашых краін супрацоўнічалі так плённа, як ведамствы, якія адказваюць за бяспеку», — рэзюмюваў кіраўнік дзяржавы.

У сваю чаргу Аляксандр Бортнік падкрэсліў, што расійскі бок усёдама неабходнасць і значнасць узаемадзеяння з беларускімі калегамі. «Мы ведаем сітуацыю, адзіны ўсё пагражаючы фактары і з улікам гэтага выбудоваем нашу работу», — адзначыў дырэктар ФСБ. Ён дадаў, што пытанні, якія датычацца розных напрамкаў узаемадзеяння ў сферы бяспекі, будуць дэталёва прапрацаваны. «Гэта і эканамічны складнікі, і рэагаванне на зменыя пагрозы», — растлумачыў Аляксандр Бортнік.

Узаемная дапамога паміж ведамствамі ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Пагадненнем аб супрацоўніцтве ў вобласці нацыянальнай дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусі і Міністэрствам бяспекі Расійскай Федэрацыі ад 13 мая 1992 года, а таксама ў адпаведнасці з 38 дадатковымі пратаколамі, якія вызначаюць канкрэтныя напрамкі супрацоўніцтва.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

«ВОСЕМ ДЗЕВАК, АДЗІН Я...»

Жыхары вёскі Хільчыцы Жыткавіцкага раёна.

Ва ўрадзе

У ПЕРШЫМ ПАЎГОДДЗІ ІНФЛЯЦЫЯ НЕ ПЕРАВЫСІЦА 7,4 ПРАЦЭНТА

Сур'ёзнай нашай праблемай на сёння застаецца павышэнне ўзровень інфляцыі, — заявіў міністр эканомікі Мікалай Зайчанка на пасяджэнні Савета Міністраў, на якім пад старшынствам прэм'ер-міністра Сяргея Сідорскага абмяркоўвалі вынікі выканання прагнозных паказчыкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны за 5 месяцаў.

Так, за студзень—май зводны індэкс спажывецкай цэнаў склаў 106,6 працэнта. Між іншым, на фоне іншых краін, дзе інфляцыя яшчэ вышэйшая, гэты паказчык з'яўляецца менш уражлівым. Напрыклад, у Расіі інфляцыя дасягнула 107,7 працэнта, ва Украіне — 114,6 працэнта. Што да асноўных прычын, якія паўплывалі на яе рост, то тут Мікалай Зайчанка назваў павышэнне цэнаў на энерганосныя. Акрамя таго, 60 працэнтаў агульнага прыросту індэкса спажывецкай цэнаў абумоўлена павышэннем тарыфаў на жыллёва-камунальныя паслугі, на мяса-малочную прадукцыю, свай «узнос» у інфляцыю дало сезоннае змяненне цэнаў на плодava-агароднінну прадукцыю. Нагадаў міністр і пра тое, што ўпершыню за некалькі гадоў у рэспубліцы выйшлі за абмежаванне росту тары-

фаў на жыллёва-камунальныя паслугі ў памеры 5 долараў ЗША. І дадаў, што «за студзень—май узровень кампенсацыі сярэднеўзважанымі тарыфамі затрат на аказанне жыллёва-камунальных паслуг па сістэме Мінжылкамгаса склаў у сярэднім 34,4 працэнта».

Што ж датычыцца мераў, закліканых абмежаваць рост цэнаў у Беларусі, то на пасяджэнні, у прыватнасці, ўзгадваўся прыняты ў пачатку года рашэнне па гранічным індэксе дапушчальнага росту цэнаў і персанальны адказнасці за яго выкананне. З улікам новых фактараў, якія выклікаюць рост інфляцыі, прымаюцца і дадатковыя меры. Так, у маі была зацверджана сістэма мераў па стрымліванні цэнаў на плодava-агароднінну прадукцыю, а ў чэрвені Мінэканомікі прыняло пастанову аб гандлёвых надбавках на харчовыя тавары, якія маюць аптовы надбавак пры фарміраванні аптоўных цэнаў на рынку бульбы, капусты і морквы замяжанага паходжання зніжаны з 30 да 20 працэнтаў. Як запэўніў міністр, міністэрства мае намер і надалей прымаць рашэнні па змяненні цэнаў толькі пасля дэталёвага разгляду прапановы. Паводле папярэдняй ацэнкі, інфляцыя ў першым паўгоддзі не

павінна выйсці за межы 7,4 працэнта. Кіраўнік Урада Сяргей Сідорскі, падводзячы вынікі пачатку года, падкрэсліў, што дасягнуты 16 з 19 найважнейшых параметраў прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця. Тэмпы росту валовага ўнутранага прадукту склаў 10,4 працэнта, пры тым, што летас за такі перыяд ён склаў 8,6. Рост прамысловай вытворчасці — 13 працэнтаў, спажывецкіх тавараў — 14. На думку прэм'ера, гэта добрыя паказчыкі. Інвестыцыі ў асноўны капітал за 5 месяцаў склалі 122,5 працэнта — прычым больш за 10 трыльёну рублёў (больш за 63 працэнты з гэтай сумы накіравана на рэфармаванне эканомікі). Паводле яго слоў, з пачатку гэтага года ў краіне ўжо рэалізавана 40 інавацыйных праектаў, а да канца года іх колькасць складзе 252. Прычым, на гэты і наступны год перанесена частка інавацыйных праектаў, якія планаваліся на 2010 год. Зыходзячы з апошняга, Урадам была скарэктавана дзяржаўная інавацыйная праграма, якая цяпер налічвае 844 заданні, з якіх 173 прадугледжваюць стварэнне новых прадпрыемстваў і вытворчасцю, больш за 270 — мадэрнізацыю. (Заканчэнне на 2-й стар.)

Парламенцкі дзёнік

«У Беларусі няма вуліц Чырвоных літароў»

Так акрэсліў сітуацыю з прастытуцыяй у краіне міністр унутраных спраў Уладзімір НАВУМАЎ

У Палаце прадстаўнікоў учора прынялі папраўкі ў некаторыя законы па пытаннях процідзеяння нелегальнай міграцыі, распаўсюджвання рабскай працы, дзіцячай парнаграфіі і прастытуцыі. Дакумент прадугледжвае ўзмацненне адказнасці за названыя злачынствы. Не ў апошнюю чаргу гэта выклікала і тым, што грамадзяне іншых краін (у прыватнасці, Расіі і Украіны) актыўна выкарыстоўвалі свае супрацьпраўныя дзеянні тут, карыстаючыся «мяжасцю» беларускага заканадаўства. У гутарцы з журналістамі міністр выказаў меркаванне, што ўзмацненне санкцый істотна паўплывае на гэтую сітуацыю. У прыватнасці, за вытворчасць і распаўсюджванне дзіцячай парнаграфіі «свецкі» пазбавленне волі да 11 гадоў. На карысць ўзмацнення адказнасці кажа і тое, што апошнім часам дзіцячая парнаграфія ўсё часцей з'яўляецца ў Інтэрнэце. Паводле інфармацыі міністра, у глабальнай сетцы сёння больш як 100 тыс. сайтаў з дзіцячай парнаграфіяй.

Сярод новых нормаў ёсць і тая, што забараняе прымаць на работу, звязаную з дзеясловамі, асобу, якая здзяйснялі згвалтаванні, распусныя дзеянні. Узмацненне адказнасці прадугледжана і за прастытуцыю. Адказваючы на пытанні журналістаў, міністр адзначыў, што прастытуцыя ў Беларусі не настолькі распаўсюджана, як з'ява, маючы на сваёй вуліцы Чырвоных літароў. Аднак праблема ўсё ж існуе — як высветлілася, дзюраты лёгкіх паводзінаў у Беларусі «працуюць» пераважна на трасах, а не на гарадскіх вуліцах — і меры па яе вырашэнні прымаюцца. Новы праект закона пагражае пуганамі пакарэннем у выглядзе арышту да 15 сутак. Дагэтуль адзіным метадам барацьбы з «начымі матылькамі» быў «рублёвы», аднак гэты спосаб аказваўся неэфектыўным. Паводле слоў міністра, многія парушальніцы штрафавы (Заканчэнне на 2-й стар.)

НАРАБІЛІ КАЖАНЫ СТРАХУ

З некаторага часу жыхары адной з вуліц шматпавярхоўка, што па вуліцы Дзяржынскага ў Калінкавічах, насцярожваліся, калі раптам з нейкага кутка балкона даносіліся піскі, валтузня. А вечарам над балконам круціліся незвычайна чорныя птахі невялікага памеру. Здалася б, драбязь, але непрымяна. Што і з'явілася падставай для выліку работнікаў мясцовага аддзялення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. Тыя і разбурылі гняздо нпрошаных гацей — кажаноў. Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

СЯМ'Ю ЗНАЙШЛІ ў КВАТЭРЫ...

Жудаснае здарэнне адбылося ў Гродне, дзе ў сваёй кватэры гвалтоўная смерць напалака жахнулі і яе сына. Акрамя таго, у кватэры было знойдзена цела іх адпаведна мужа і бацькі, які, як мяркуюцца, і ўчыніў гэта пабочна. Паводле звестак упраўлення інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС, усе трое загінулі ад сечаных ран галавы. Папярэдняе ўстаноўлена, што забойства сваёй 58-гадовай жонкі і 33-гадовага сына скаверы ўчыніў 62-гадовы гродзенца. Пасля мужчына, які стаіць на ўліку ў псіханэўралогічным дыспансэры, скончыў жыццё самагубствам. Ігар ГРЫШЫН.

У ПЕНСІЯНЕРКІ СКРАЛІ ЗОРКУ ГЕРОЯ

У Мінску з кватэры пенсіянеркі зламнікі скралі Зорку Героя Савецкага Саюза і ўрада Леніна, якія належалі яе нябожчыку мужу. Як паведаміла старшы інспектар групы інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Цэнтральнага раёна Мінска Святлана Кабкова, зламнікі знеслі толькі гэтыя ўзнагароды, не ўзяўшы грошы і іншыя медалі і ордэны. Медаль «Залатая Зорка» лічыцца рэдкай — званне Героя ў розныя гады было прысвоена толькі 12 мінчанам. «Мінск—Навіны».

НАВОШТА ПАДЛЕТКАМ КАБЕЛЬ?

У асобныя дні ў Гомелі нельга было дасягнуць ў некаторыя ўстановы і жылля мікрараёны горада. Што здарылася? Такое пытанне паўстала перад многімі. І вось атрыманы адказ. Група падлеткаў ноччу пранікала ў лініі-калодзцы і абразала тэлефонны кабель, у якім утрымлівалася медзь. Юныя зладзеі затрыманы. Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

СВЯТА ў ФОРМЕ. ПАРАДНАЙ І СПАРТЫўНАЙ

Сёння павінна завяршыцца святочнае афармленне Мінска дня Незалежнасці. Больш як 100 плакатаў з серыі «Мы — беларусы» з'явіліся на вялізных білбордах па ўездзе ў горад, а таксама на цэнтральных вуліцах і плошчах. Яшчэ звыш 5500 тэматычных святочных плакатаў упрыгожаць кафэ, магазіны, месцы масавага адпачынку мінчан і гасцей сталіцы. Але горад, паводле слоў афіцыйнага ўраўнення ідэалагічнай работы Мінгарвыканкома Генадзя КУРБЕЦА, гатовы да 3 ліпеня не толькі вонкава.

Свіета святочнага праграма, распрацаваная сумесна некалькімі міністэрствамі і ведамствамі, расцягнулася на некалькі дзён.

Так, 29 чэрвеня ў сталіцы па праспекту Пераможаў пройдзе фізікультурна-спартыўнае свята, удзел у якім, як чакаецца, возьме каля 20 тысяч чалавек. З 9 гадзін раніцы праспект ператворыцца ў адну вялікую спартыўную пляцоўку, на якой абдуццяцца лёгкаатлетычныя забегі дзясці і падлеткаў на дыстанцыі 1,5 км, рэспубліканскае спаборніцтва па велогонках, а таксама каля 20 агульнагарадскіх спаборніцтваў. Спартыўныя «секцыі» будуць дзейнічаць па маршруту ад гарадской ратушы да стэлы «Мінск — горад-герой». Спаборніцтва па валейболе, стрэлтабе, гравым спорце, армстрэлінгу, беларускай саўне, перацягванні канату, паказальныя выступленні ролераў, майстроў міні-футболу, коннага спорту — гэта толькі невялі-

Фота БЕЛТА.

кая частка праграмы. А яшчэ ў ёй па традыцыі возьмуць удзел каманды рэспубліканскіх арганізацый дзяржаўнага кіравання, якія паспаборнічаюць у лыжаролернай і веласпартыўнага эстафетах. Паралельна з чыноўнікамі прадэманструюць здаровае духу і здаровае цела і школьнікі — у гарадской спартыўна-адукацыйнай летніцы.

1 ліпеня ў Палацы мастацтваў адкрыецца выстава работ вуспяшчонай Беларускай акадэміі мастацтваў за апошнія 5 гадоў. Экспазі-

цыя таксама прысвечана Дню Незалежнасці. Напярэдадні асноўных мерапрыемстваў, 2 ліпеня, у Палацы Рэспублікі традыцыйна адбудзецца ўрачысты сход прадстаўнікоў працоўных калектываў, ветэранскі і маладзёжныя арганізацыі, грамадскіх актывістаў з усёй краіны. Акрамя афіцыйнай часткі, у праграме сходу — вялікі канцэрт майстроў эстрады, прычым не толькі беларускай. Рэжысрам-пастаноўшчыкам канцэрта выступіла Ніна Воспіва, а асноўнай яго тэмай абрана сама дэта — дзень нараджэння Беларускага гімна. Сакрэты пастаўкі пакуль не раскрываюцца — вядома толькі, што гэта будзе свеаеаблівае падарожжа-ўспамін па словах гімна.

Бадай, самым насачынам стане 3 ліпеня. З раніцы адбудзецца ўрачыстае ўскладанне кветак да абеліску на Плошчы Перамогі — з удзелам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі А.Р.Лукашэнка, а таксама ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. Назаўраць за цырымоніяй будуць каля 4000 гледачоў — членаў БРСМ, прадстаўнікоў працоўных калектываў і грамадскіх аб'яднанняў горада. (Заканчэнне на 6-й стар.)

Фэстывалі

«СЛАВЯНСКІ БАЗАР У ВІЦЕБСКУ» СТАВІЦЬ РЭКОРДЫ

Крыху больш як два тыдні засталася да адкрыцця мастацкага форуму ў Віцебску. Аб гэтым, як ідзе падрыхтоўка да фестываля і на якія моманты ў яго праграме варта звярнуць асабліваю ўвагу, расказалі прадстаўнікі арганізацыі.

ПАДАРУНКІ І ПЛАНЫ САЮЗНАЙ ДЗЯРЖАВЫ

Дзень Саюзнай дзяржавы на XVII Міжнародным фестывалі мастацтва «Славянскі базар у Віцебску» пройдзе 13 ліпеня і мае вельмі насачыную праграму. Аб гэтым паведаміў журналістам намеснік Дзяржсакратара Саюзнай дзяржавы Сяргей Шукно.

Як плануецца, у гэты дзень у Віцебску адбудуцца прэс-канферэнцыі Дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы Паўла Барадзіна, дэпутатаў Парламенцкага сходу Саюзнай дзяржавы, а таксама лаўрэатаў прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва — народных артыстаў Беларусі Міхаіла Фінберга, Уладзіміра Гасцюхіна і народнага артыста Расіі Сяргея Арцыбашава.

Кожны з лаўрэатаў, дарчыні, прадставіць на фестывалі сваю творчую праграму. Уладзімір Гасцюхін выйдзе на сцэну Леніна афіцэра з невялікім літаратурным выступленнем, Сяргей Арцыбашаў прывязе ў фестывальную сталіцу трупы Маскоўскага акадэмічнага тэатра імя Ул. Маякоўскага і паказа адзін са сваіх спектакляў (размовы ідуць пра «Каніцтва» паводле М. Гоголя), а мастэра Міхаіл Фінберг са сваім калектывам уварчы 13 ліпеня дасць вялікі канцэрт «Усе кветкі лілея». Усе лаўрэаты гэтакаса на сцэне афіцэра і атрымаюць свае ўзнагароды, прэстыжыя і ва ўсіх сэнсах каштоўныя — на дадзены момант памер прэміі Саюзнай дзяржавы перавышае 110 тысяч долараў ЗША. Яшчэ некалькі спецыяльных прэміяў і прызоў «Надзея Саюзнай дзяржавы», што зацвердзяць свята, будуць уручаць толькі падчас закрыцця фестываля — іх атрымаюць пераможцы дзіцячага конкурсу «Віцебск-2008».

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Дым без агню

Учора несвіжанае і тыя, каго непакоіць лёс гістарычных будынкаў старажытнага горада, дужа перахвалываліся, калі над дахам гарадской ратушы з'явіўся дым. Навіна распаўсюдзілася даволі хутка і, як часта бывае пры гэтым, абрасла загадкамі і чуткамі. Асабліва непакінула тое, што старажытная ратуша ўжо была адноўлена і прымаля наведвальніку. Несвіжан, навучаным вопытам (яшчэ доўга будуць памятаць пажаў у раздзіваўскім палацы), адрагавалі вельмі хутка. Лія ратушы, якая стала гарадской плошчы непадладна ад будынка райвыканкома, хутка сталі збірацца адказныя людзі, каб як мага хутчэй прыняць меры, прыхэлілі пажаўныя. Шмат працы ў іх, аднак, не было. Задымленне вельмі хутка ліквідавалі. Усё супакоілася і ўсе супакоіліся. Можна ўздыхнуць з палёгкай, якія паведамілі ў Нясвіжскім райвыканкам, сам будынак не пацярпеў і яму няма ні пагражае. Але пажаўны і следчы органам яшчэ дзвядзятка разабрацца ў сітуацыі і высветліць, ад чаго магла ўзнікнуць іскрынка, з-за якой узнікла столькі шуму. Ларыса ЦІМОШЫК.

«Сем'янін» Пол Гарднер і яго начальнік-жонка

Фота Пятра ФАМІНА.

Учора ў штабе федэрацыі хакея Беларусі быў прадстаўлены галоўны трэнер «Дынама» (Мінск), што ў гэтым сезоне дэбютуе ў КХЛ. У адноўленне ад сваіх завісячых калег, на сваю першую прэс-канферэнцыю канадзец Пол Гарднер прыйшоў разам з жонкай. Больш за тое, ён прадставіў Шэры як галоўную ў іх сям'і. Сама ж жанчына назвала сябе хатняй гаспадыняй, бо зараз яна выхоўвае сынамідова блізнятаў. Раённае жыццё працавала ў гаспадынін бізнэсе.

— Я пагадзіўся прыехаць на работу ў Беларусь не таму, што ў мяне не існавала іншых прапановаў, — удакладніў трэнер. — Наадварот, у мяне былі магчымасці працаўладкавацца за акіянам, але мяне зацікавіла праца са зборнай (пакуль рулявы «нацыяналі» Глен Хэнлан заняты ў сваім клубе, Пол будзе выконваць абавязкі галоўнага трэнера зборнай Беларусі. — Аўт.). Акрамя таго, мой сябра Глен Хэнлан расказаваў мне, што зараз адбываецца ў беларускім хакеі, і мне захачаўся таксама ўзяць удзел у гэтым працэсе, бо інфраструктура беларускага хакея паліпаўшаца з жыхарным днём. Асабліва я чакаю ўдзялення ў строі «Мінск-арэны».

Жонка Гарднера Шэры прызналася, што яны не сумняваліся, ці варта пераязджаць у Мінск, бо ўсе, каму даводзілася бываць у Беларусі, давалі толькі станоўчыя характарыстыкі нашай краіне. «У гэтым мы пераканаліся сабыста, калі пагулялі па горадзе, — заверыла яна. — Мяне вельмі ўразілі беларускія магазіны. Я набыла майкі з надпісам «Беларусь» і саламаняныя лямкі. Таксама спадбалася ваша кухня». Дарчы, калі вас цікавіць, якія патрабаванні ў канадскай пары да свайго размяшчэння ў Мінску, то госці сталіцы яшчэ не выбралі для сябе пастаяннае жыллё. «Галоўнае, каб быў кандыцыянер», — папрасіла Шэры.

прыхішоў без галштука. А яшчэ папрасіў, каб зборная праіграва, аблінавацца. Глена Хэнлана, бо ён жа з'яўляецца галоўным. Улічваючы такі цудоўны настрій трэнера, адзін з калег пакаваўся, ці прадуі напісала расійскай прэса, маючы, Пола Гарднера звольнілі з яраслаўскага «Лакаматыва», бо ён знаходзіўся ў рускую гэрэлку? Аднак канадзец сказаў, што ўсё гэта хлусня. «Я і зараз падтрымліваю сувязь з тымі ігракамі», — паведамаў канадзец.

Хоць Пол Гарднер сёння адлятае дадому па хатніх справах (вернецца да 12 ліпеня), ён запэўніў, што работу па пошуку хакеістаў не спыніць: «Я толькі я ўзначаліў каманду, многія агенты сталі дазваляць рэзюме сваіх падпаценых. Сярод іх ёсць і ігракі НХЛ. Магчыма, у «Дынама» з'явіцца зааіканскі варатар (пакуль у складзе каманды Віталій Коваль — Аўт.). Наогул жа я буду задаволены, калі ў камандзе будзе 4—5 паўночнаамерыканскіх ігракоў».

Многіх бальшчыцкаў, безумоўна, хвалюе, якую задачу паставілі перад трэнерам у першым сезоне. «Галоўнае — сфарміраваць каманду, а яшчэ для мяне важна, каб у выступленні «Дынама» была станоўчая дынаміка», — сказаў трэнер. Кантракт з Полам Гарднерам, нагадаю, заключаны на два гады.

Архірэйскі сабор 2008 года адкрывае святкаванне 1020-годдзя хрышчэння славянскіх народаў

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка накіраваў прывітанне Патрыярху Маскоўскаму і ўсёму Рускаму і ўсім праваслаўным вернікам у сувязі з пачаткам работ Архірэйскага сабору.

На думку Аляксандра Лукашэнка, Архірэйскі сабор 2008 года мае асаблівае значэнне — ён адкрывае

Парламенцкі дзёнік

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У перспектыве магчымасці рэгістра — яшчэ больш шырокія. Інфармацыя аб групе крыві будзе карыснай для медыкаў — яны змогуць ацэньваць патэнцыйныя рэзервы донарскіх магчымасцяў, а колькасць хворых на дыябет варта трымаць на ўліку, каб арыентавацца, колькі закупаць інсуліну і ў якія раёны краіны пастаўляць больш. Можна будзе таксама планавачы, дзе рацыянальнай будаваць заводы, а дзе — крамы і дзіцячыя сады. Так што турбавацца на-конт сучаснай ідэнтыфікацыі, якая, відаць, чакае Беларусь у будучыні, не выпадае — жыхарам краіны гэта толькі на карысць. Тым больш, што ўсю інфармацыю будучы сур'ёзна ахоўваць. У гэтым запуюні Уладзімір Навумаў:

— Рэгістр абавязкова будзе абаронены ад несанкцыянаванага доступу.

Сацыяльная пенсія павялічваецца

Дапамога дзяржавы самым безабаронным жыхарам стане яшчэ больш істотнай

Адпаведны Дэкрэт кіраўніка дзяржавы праду-гледжвае не толькі павелічэнне сацыяльных пенсій, але і спрашчэнне сістэмы вылічэння іх памераў. У адпаведнасці з дакументам сацыяльныя пенсіі не павінны быць меншымі за палову бюджэту пражыткавага мінімуму (на чэрвень гэта сума складае 105 тыс. рублёў). Асноўнымі катэгорыямі атрымальнікаў сацыяльных пенсій міністр працы і сацыяльнай абароны насельніцтва Уладзімір Патупчык назваў дзяцей-інвалідаў да 18 гадоў і інвалідаў з дзяцтва.

— Паводле даных маніторынгу па ўзроўні матэрыяльнага забеспячэння непрацаздольных грамадзян атрымальнікі сацыяльных пенсій адносяцца да самых сацыяльна безабаронных катэгорый насельніцтва. Становіцца іх пагаршаецца тым, што яны не могуць працаваць і цалкам залежаць ад дзяржаўнай дапамогі, — паведаміў міністр, прадстаўляючы дакумент парламентарыям.

Таму дапамога гэта і становіцца ўсё больш істотнай. І што не менш важна, усебакова: павялічваецца не толькі памеры сацыяльных пенсій, але і грашовых дапамог бацькам на доглядзе дзяцей-інвалідаў. Аб гэтым паведаміў Уладзімір Патупчык, адказ-

святкаванне 1020-годдзя хрышчэння брацкіх славянскіх народаў. «Значнасць і патэманнасць гэтай сапраўды гістарычнай падзеі не губляюцца ў глыбінні стагоддзяў, а зноў усведамляюцца і перажываюцца кожным новым пакаленнем людзей», — гаворыцца ў прывітанні.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Законныя правілы

Іюнасы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі прайшлі «пробу» другім чытаннем

Выступаючы ў Аваляній зале, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па аддукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Уладзімір Здановіч адзначыў:

— Закон ішоў вельмі няпроста, мы павінны былі прадбачыць, як зменшае слова адгукненца ў грамадстве, якія наступствы можа выклікаць у краіне прыняцце правілаў, а таксама якія падводныя камяні могуць сустрэцца на іх шляху да грамадства.

Сярод асноўных змяненняў — новая фармулёўка правілаў і іншая сістэма іх групавання (для зручнасці), пашырэнне прынцыпу аканія і напісання «ў» у словах інашамойнага паходжання, спрашчэнне правілаў пераносу слоў, упарадкаванне напісання вялікай літары (так, паводле слоў дэпутата, з вялікай літары будучы пісаць у выпадках высокага стылістычнага ўжывання словы «Радзіма», «Айчына», «Чалавек», «Маш»).

— Вядома ж, распрацаваныя правілы не знялі ўсе праблемы беларускай граматыкі. Сучасная моўная практыка мае патрэбу ў больш строгім вызначэнні правілаў канчаткаў часцін мовы. Аднак у правілах мы такую інфармацыю не знойдзем, таму што гэта праблема не арфаграфіі і пунктуацыі. Таму, на наш погляд, у будучым патрэбна будзе стварыць асобны дакумент.

Нагадаем, што пры ўмове прыняцця закона ўступіць у сілу першага верасня 2010 года.

Дэпутаты прынялі ў другім чытанні і яшчэ два легіды не самыя нашумелыя законапраекты на гэтай сесіі. Праект закона аб выкарыстанні атамнай энергіі выклікаў пытанні дэпутатаў аб утылізацыі адпрацаваных ядзерных матэрыялаў. Іўген Казімірчук, член Пастаяннай камісіі па прамысловасці, палітна-энергетычным комплексе, транспарце, сувязі і прадпрыемствах, які прадстаўляў законпраект, падкрэсліў, што гэта будзе залежаць ад падрадкаў па праекце.

Законпраект аб СМІ ў другім чытанні быў прадстаўлены з улікам тых прапановаў, якія паступілі ад рэдакцый выданняў, Беларускай асацыяцыі журналістаў, а таксама каментарыяў, падрыхтаваных Бюро Прадстаўніцка на пытанні свабоды сродкаў масавай інфармацыі АБСЕ. У прыватнасці, уведзена патрабаванне размяшчэння аб'яў на друкаваных СМІ не толькі ў той жа рубрыцы, але і тым жа шрыфтам, што і паярэдняя інфармацыя. У норме аб акрэдытацыі акцэнты змясціліся на карысць журналістаў: замест права арганізацыі акрэдытаваць журналіста, будзе зафіксавана права журналіста акрэдытавацца пры арганізацыі.

Ала МАЧАЛАВА.

У ПЕРШЫМ ПАЎГОДДЗІ ІНФЛЯЦЫЯ НЕ ПЕРАВЫСІЦЬ 7,4 ПРАЦЭНТА

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Сяргей Сідорскі нагадаў, што краіна падыходзіць да завяршэння першай паловы пяцігодкі. Паводле яго меркавання, асноўныя паказчыкі праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця рэспублікі на 2006—2010 гады выконваюцца, створаны падмурак для далейшай іх рэалізацыі.

Разам з тым, Сяргей Сідорскі востра адразагаў на інфармацыю міністра эканомікі наконт істотных запасаў гатовай прадукцыі па канцэрце «Беллетграм», дзе за студзеня-май яны дасягнулі 162,6 працэнта ад сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасці (напрыклад, запасы па льяноўнай тканіне перавышаюць сярэднямесячны вытворчасць у 5,3 раза, па абутку — на 196 працэнтаў). Такое становішча, паводле слоў кіраўніка Урада, проста недапушчальнае.

«На складах замарожана прадукцыя на 4,2 трыльёна рублёў. Каб было ўсім зразумела — у эквіваленце гэта 2 Мільярды долараў», — удакладніў Сяргей Сідорскі. І паставіў задачу разабрацца па кожнай пазіцыі складскіх запасаў, каб разумець, калі, куды і колькі прадаваць прадукцыі. Непрыемна здзіўлены прэм'ер і непаваротліва некаторыя чыноўнікі, пра што распавёў

8 стобальных вынікаў па беларускай мове!

Учора сталі вядомыя вынікі ўдзельніцкай цэнтралізаванага тэсціравання па беларускай мове. Без перабольшвання можна сцвярджаць, што сёлета быў падастанены своеасаблівы рэкорд — 100 балаў атрымалі ажно 8 аб'ітурэнтаў. Нагадаем, што летас тэста бліскучым вынікам маглі пахваліцца толькі тры чалавек — усе прадстаўнікі Міншчыны. А ў 2006 годзе лепшым быў вынік у 98 тэставых балаў. Як расказаў карэспандэнту «Звязды» дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай Фішчык, сярэд стобальнікаў сёлета прадстаўлены ўсе рэгіёны. Пра навучна-тэхнічныя ўстановы, якія скончылі школу беларускай мовы, нам абяцалі паведаміць крху пазней. Увогуле высокіх балаў сёлета набралася шмат. 99 балаў атрымалі 2 чалавекі, 98 балаў — 15 чалавек, 97 балаў — 14 чалавек, 96 балаў — 28 чалавек, 95 балаў — 44 чалавекі, 94 балы — 35 чала-

ЗА ЯКУЮ ЗЯМЛЮ ГРОШАЙ НЕ ШКАДА?

— Вітаю самых багатых людзей Мінска і Мінскай вобласці, — так пачынаў учора аўкцыён па продажы зямельных участкаў у прыватную ўласнасць грамадзянам Беларусі для будаўніцтва і абслугоўвання аднакватэрных жылых дамоў у Мінскім раёне галоўны аўкцыяніст нашай краіны Віктар ШАЛКЕВІЧ.

На гэты раз Каледзішчанскім выканкам прапанаваліся на аўкцыён 7 зямельных участкаў. Плошча кожнага — ад 12 да 22 сотак. Арганізаваў аўкцыён Мінскі абласны цэнтр уліку нерухомасці.

Аўкцыённыя ўзыходы ўладальнікам правілы правядзення аўкцыёнаў і ўзяў за малаток. Першым і самым дарогім лотам па пачатковай цане (74 мільёны рублёў) быў зямельны ўчастак непасрэдна ў Каледзішчах. За яго змагалі толькі

на канкрэтным прыкладзе. «Палова міністраў жыве ў Драздах. Зайшлі б у «Радзівіўскі» магазін, дзе людзі ў чарзе за вадой стаяць па 40 хвілін. Чаму не арганізаваць на вуліцы гандаль вадой, півам, не прадаваць тое, што можна, з латкоў?» — запытаў Сяргей Сідорскі. Наступнае вострае пытанне да прысутных кіраўнік Урада паставіў на прыкладзе сітуацыі, што склалася з залежкай на складах сухога малака. «У Гродзенскай вобласці на складе знаходзіцца 6 тысяч тон сухога малака. Чаму прадукцыя, якая на знешнім рынку ідзе ўліт, у нас — на складах?»

Закранючы пытанне жыллёвага будаўніцтва, Мікалай Зайчанка паведаміў, што за 5 месяцаў уведзена 1620 тысяч кв.м за кошт усіх крыніц фінансавання — 31,2 працэнта ад грамадскага задання. У перадавіках будаўніцтва — Мінская вобласць, дзе уведзена 43 працэнтаў ад гадзавога задання, у аўтсідарах — Мінск (17,7 працэнта). Што датычыцца сталіцы, то адной з асноўных прычын адставання ў будаўніцтве жылля міністр назваў дэфіцыт спецыялістаў, недахоп пазіцыі складскіх запасаў, каб разумець, калі, куды і колькі прадаваць прадукцыі. Непрыемна здзіўлены прэм'ер і непаваротліва некаторыя чыноўнікі, пра што распавёў

Ігар ШЧУЧЭНКА.

93 балы — 51 чалавек, 92 балы — 65 чалавек, 91 бал — 56 чалавек і 90 балаў — 94 чалавекі. А 90 і больш тэставых балаў набралі каля 20 працэнтаў аб'ітурэнтаў. Праз некалькі дзён экзаменацыйны мадрафон выйдзе на фінішную прамую. У мінулы панядзелак аб'ітурэнты здавалі цэнтралізаванае тэсціраванне па фізіцы: у ім узялі ўдзел 46 тысяч 11 чалавек. І 1954 чалавекі на экзамен не з'явіліся. Мабільны тэлефон стаў прычынай выдалення з аўдыторыі аднаго аб'ітурэнта. Сёння, 25 чэрвеня, беларускія аб'ітурэнты здаюць тэсты па біялогіі. 27 чэрвеня ў краіне пройдзе цэнтралізаванае тэсціраванне па замежных мовах і 28 чэрвеня — па хіміі. Як бачна па набору дысцыплін, для многіх маладых людзей усе экзаменацыйныя хваляванні ўжо скончыліся. І цпер ім засталася толькі чакаць сваіх вынікаў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

некалькі прэтэндэнтаў, і ў выніку 20 сотак зямлі былі прададзены за 84 мільёны рублёў. Астатнія лоты былі крыху меншай ліквіднасцю: 4 участкі ў вёсцы Старына і па адным зямельным участку ў вёсках Глебаўкіна і Ліпавая Калода. Аднак першапачатковае цана гэтых участкаў была значна таннейшай і вагалася ад 8,3 да 19,6 мільёна рублёў за выстаўлены лот. Вось тут сярэд пакульнікоў і пачалася сапраўдная барацьба, бо набыць астатнія 6 участкаў мелі жаданне ажно 24 удзельнікі. Крок аўкцыёну склаўся ў выніку 10 працэнтаў, і кошт зямельнага участка павялічыўся даволі хутка. Малаток аўкцыяніста лётаў аж ашалеў ўслед за рукамі удзельніц аўкцыёна, якія ўдзельнічалі адпаведнымі нумары. Кошт 18 сотак другога лота быў павялічаны ўдзельнікамі больш чым у тры разы і з ударам малатка прададзены за 65 мільёнаў

Сяргей КУРКАЧ.

«Прамая лінія»

Пытанне аб страваванні

Аб метадах дыягностыкі і новых падыходах у льячэнні хваробў страваводна, стануў, які суправаджаюцца льякватой, захворванню страўніка, падстраўнікавай залозы, печані і кішчонкі вы зможаце даведацца, калі пагэляфануецце дагэту 2-й кафедры ўнутраных хваробў Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, кандыдату медыцынскіх навук, урачу-гастрэнтэролага вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі Мікалаю Вялічэвічу КАПРАЛАВУ.

«Прамая лінія» адбудзецца ў рэдакцыі газеты «Звязда» **26 чэрвеня з 15.00 да 16.30** па нумарам: 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэднія пытанні можна пакінуць па нумары 8 (017) 287 18 36.

«СЛАВЯНСКІ БАЗАР У ВІЦЕБСКУ» СТАВІЦЬ РЭКОРДЫ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Па традыцыі Дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы Павел Барадзін наведзе некалькі прадпрыемстваў — сёлета візіт адбудзецца на «Нафта» і «Палімір» у Наваполацку; прыедзе ў дзіцячыя дамы з падарункамі для тамтэйшых выхаванцаў. Таксама традыцыйна дэлегацыя Пастаяннага камітэта і Парламенцкага саходу Саюзнай дзяржавы сустрэнецца з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, з якімі разам укладзе кветкі да помніка загінулым у гадны вайны.

ХЛЕБ НАДЗЕЯНЫ І ЕКА ДУХОУНАЯ

Дарэчы, прыкладна на адну трэць бюджэт мастацкага форуму ў Віцебску забяспечвае менавіта Саюзная дзяржава. Сёлета на фестывальныя мерапрыемствы выдзелена 25 мільёнаў расійскіх рублёў, але гэтага, на думку Паўла Барадзіна, усё ж малавата, таму належыць суму планавачы павялічыць. Зрэшты, і сам фестываль, які раён акупіўся толькі на 5—10 працэнтаў, цпер устойліва зарабляе яшчэ адну трэць неабходнага бюджэту — больш аж 3 мільярдзі беларускіх рублёў. Паводле слоў першага намесніка міністра культуры Уладзіміра Рылаткі, білетары на фестывальныя мерапрыемствы ўжо

разышліся амаль на 2/3, а на некаторыя канцэрты яны раскупіліся яшчэ ўвогуле з касмічнай хуткасцю — за 15—20 хвілін.

Такія паказчыкі ў фестывальнай дырэкцыі лічаць прыкметай правільна складзенай праграмы. У гэтым годзе яна, магчыма, не песьціць глядача колькасцю «зорак», затое ўражвае разнастайнасцю. Свае творчыя дэлегацыі ў шырока расчыненыя славянскія дзверы падарожні прысылае Паўднёва-Афрыканская Рэспубліка, Венесуэла, Кітай, Егіпет. У конкурсе маладых выканаўцаў эстраднай песні ўпершыню выступаць прадстаўнікі Інданезіі і Нарвегіі. Увогуле фестываль прыме артыстаў з 35 краін свету. Усе канцэрты аб'ядноўць быць яркаравымі не толькі па эмесце, але і па афармленні — над гэтым працуюць каманда на чале з галоўным рэжысёрам фестывалю, чые функцыі выконвае рэжысёр-пастаноўшчык Крамлёўскага палаца Ілья Глазуноў.

Як заўжды, вялікім творчым блокам будучы прадстаўленыя беларускія артысты. Яны выступаць у юбілейныя вечары народнага артыста СССР і Беларусі Ігара Лучанка, у сольным канцэрце Якава Навуменкі, але найперш, натуральна, у Дзень Беларусі — 16 ліпеня — у канцэрце «Беларусь — спрадвечная

песня». Як расказаў рэжысёр канцэрта, мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага ансамбля танца Вялічэвіч Дудкевіч, гэты канцэрт пройдзе з двайноўнай назвай — пад дзівякам акцыі «Мы — беларусы!». Праграма будзе максімальна тэатралізаваная, і спявачы на сцэне будучы не толькі ўдзельнікі, але і вядучыя — Вера Палыякова і Георгій Калдуц. Увазе публікі будучы прадстаўлены розныя пласты беларускай музыкі, ад старажытнай да сучаснай эстраднай, і нават да будучы — яе сімвалізуе выступленні юных артыстаў. На працягу 2,5 гадзін адной сцэны выступаць, напрыклад, артыст «Палімір» і «Новы Іерусалім», Ірына Дарафеева і «М.Морс», Іна Афанасьева і Ксенія Сітнік, рыцарскі клуб «Меч і воран» і ансамбль народнай музыкі «Бяседа»... Усе калектывы і выканаўцы прайшлі строга папярэдні адбор.

Відовішчымым аб'яцанню стаць канцэрт майстроў мастацтваў Расіі і Масквы, дзень Украіны, якую прадставіць на фэсце спявачка Руслана з сольнай праграмай «Амазонка». Таксама сярод «сольнікаў» — юбілейная праграма калектыву «Залатое калыно» і Надзеі Калышавой «Запальваем зноў» і «Канцэрт на в.Бс» Барыса Маісеева з агоньм шоу. А іс Мікалая Баскава і Сафіі Ратару віцебскага пуб-

ліка сёлета не ўбачыць — артысты практыкуюць выступленні на фестываль раз у два гады.

Другі год запар будзе прадстаўлены канцэрт праекта «ЕўраФаст» — «Зоркі «Еўрабачання», аднак упершыню на яго прыедуць не толькі артысты з розных краін, але таксама прадстаўнікі Еўрапейскага вшыальнага саюза. Адпаведна, тэлеверсію гэтага канцэрта ўбачаць у еўрапейскіх краінах — у прамыя эфіры і ў запісе. Сярод вядомых ішоў, якія паведаміў кіраўнік праекта Аляксандр Ціхановіч, чакаюцца Руслан Аляхно, Дзімітрій Калдуц, Дзіма Білан, Ані Лорак, Сідорка, Наталія Падольская, Костас Мартакіс, лятшскі гурт «Марскія піраты», турэцкі гурт «Mor ve Otesi» (перакладаецца як «Філетавыя і ультрафілетавы»), а таксама юныя зорачкі «Еўрабачання» — Ксенія Сітнік, Аляксей Жыгальковіч, расійскі прадстаўнік на будучым конкурсе Міша Пунтаў.

КОНКУРСЫ І УЗНАГОРОДЫ

Паводле зменных правілаў, на конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні Беларусь сёлета прадставіць толькі аднаго ўдзельніка. Затое ён без дадатковага адбору праходзіць адразу ў фінал. Абараняць песенны гонар Беларусі сёлета абраны бабруйчанін Віталій Гардзеў — саліст прадзюсарскага

цэнтра «Спамаш». На яго рахунку ўжо ёсць некалькі прэстыжных узнарагод, у тым ліку Гран-пры міжнароднага конкурсу выканаўцаў «Маладыя зоркі Саюзнай дзяржавы». Акрамя беларуса, на Гран-пры Віцебска-2008 прэтэндуюць артысты з яшчэ 24 краін свету.

На дзіцячым конкурсе — без перамаг, Беларусь прадставіць два ўдзельнікі: лаўрэат першай прэміі Рэспубліканскага конкурсу мастацтваў «Вікторыя» Раман Валазанэў і лаўрэат першай прэміі 5-га міжнароднага фестывалю юных талентаў «Зямля пад белымі крыламі» Аліна Малаш.

Калі ўдзельнікам абодвух конкурсаў яшчэ трэба будзе пацвердзіць сваю перавагу над астатнімі ўдзельнікамі, то ўладальнікоў спецыяльнага прыза «Праз мастацтва — да міру і ўзаемазрумення» гэтага рабціць усю не трэба. Бо ўзнагарода ўручаецца ад Прэзідэнта Беларусі тым, хто ўжо многа зрабіў для станаўлення і развіцця «Славянскага базару», чый унёсак ва ўмацаванне славянскай дружбы цяжка пераацэніць. Сёлета гэты спецыяльны прыз будзе ўручаць народнай артыстцы СССР, лаўрэату прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва, паэтыцы Аляксандры Пахутавай.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Выратаваць жыццё

АД СЭРЦА. ДЗЕЛЯ СЭРЦА

На сайце zenic.tut.by 24 чэрвеня з'явіўся эксклюзіўны сапец гурта «І.Морс» — песня «Адліга». Усё лета кожны тыдзень беларускі рок- і поп-артысты будуць змяшчаць тут свае запісы для абсалютна бясплатнага скачвання. Узаемныя прасіць толькі аб адным: дапамажыце выратаваць жыццё Мішы Ларына. Гэта — акцыя «Сэрца жыве», што аб'яднала беларускія СМІ і папулярных артыстаў.

Больш аж 3 гады сям'я Ларыных жыве ў стане шоку. Малодшы дзедзі, браты-блізняты Міша і Саша, раслі актыўнымі, поўнымі жыцця і сіл. Пакуль аднойчы практычна адначасова не пачалі скардзіцца на боль у грудзях. Што там можа балець у маладых хлопцаў? Зрабілі флюараграфію — вынік нармальны. Аднак боль не сунімаўся. Ад здымкаў кардыяграмы ў паліклініцы ахнулі, хлопцаў тэрмінова пераключылі ў бальніцу. Дыягназ — дэлітацыйны кардыяміяграты. Пры гэтай хваробе, прычыны ўзнікнення якой дагэтуль неразумелыя, сардэчная мышца перадажжаецца і робіцца няздольнай перакачваць кроў. Аператыўным шляхам (напрыклад, імплантацыі штучных жалудачкаў сэрца) можна на нейкі час стрымаць хваробу, але радыкальны метад толькі адзін — трансплантацыя сэрца. А яе ў нашай краіне пакуль што не робяць, толькі за мяжой. І каштуе яна вельмі дорага — 350 тысяч еўра...

Саша «згарэў» за лічаныя месяцы. Летам 2006 года хлопца не стала. Мішу зрабілі некалькі аперацыяў. Апошняя паўгода ён знаходзіцца ў кардыяцэнтры, падключаны да апарату штучнага сэрца — 2 помпы і вялізны 300-кілаграмовы ааграгат, памерам з банкамат. «Міша хоча жыць. А мне вельмі страшна згубіць другое дзіця», — Мішава мама, Волга Уладзіміраўна, стараецца стрымліваць плач, аднак слёзы самі прабываюць дарожку па шчаках...

У сакавіку гэтага года пра Мішу напісалі нашы калегі з «Комсомольскай правды». За некалькі месяцаў удалося сабраць 97 мільёнаў рублёў. Потым ручаёк ахвяраванні спыніўся. А грошай трэба — у 10 разоў больш. Таму і нарадзілася ў лідара гурта «І.Морс» Уладзіміра Пугача ідэя — не проста звярнуцца да дапамогі да добрых людзей, а зрабіць гэта публічным людзям, «у каго рупар даўжэйшы». «Мы

Абзац

■ Умераня, а таксама вельмі моцныя навальнічныя дажджы рознай інтэнсіўнасці прайшлі ў панядзелак практычна ва ўсіх абласцях краіны. Самы моцны дождж быў увечары ў Мінску і Ашмянах. У сталіцы за 20 хвілін выпала 19 мм ападкаў, або 23 працэнтаў месячнай нормы, у Ашмянах на 1 мм менш. Асобныя метэастанцыі, у прыватнасці, Пружанская, адзначалі град.

■ На захадзе Украіны з-за ўрагана без электрычнасці застаюцца больш за 900 населеных пунктаў. Ахвярамі стыхіі сталі чатыры чалавекі — двое былі смяротна траўмаваныя ў выніку падзення будаўнічых канструкцый і дрэў, ад удару маланкі загінулі мужчына і жанчына, якія падчас навальніцы збіралі сена на лузе. 25 чалавек атрымалі траўмы, пяцёра пацярпелых шпіталізаваныя. Ураган закрнуў пяць абласцей, самы моцны удар прыйшоўся на Львоўскую.

■ Мінскі аўтамабільны завод паставіць на Кубу 100 гарадскіх аўтобусаў на суму амаль 11,1 млі еўра, паведаміў учора дэпутатам намеснік міністра прамысловасці Беларусі Вялічэвіч Гурыновіч.

■ Следчы ізалятэр № 1 ГУУС Мінгарвыканкама будзе перанесены з вул. Валадарскага ў цэнтры Мінска ў прамазону Калядзінцы, заявіў міністр унутраных спраў Беларусі Уладзімір Навумаў. Ён удакладніў, што ў Калядзінчах будзе пабудаваны новы следчы ізалятэр.

■ Вельмі прыветнай аказалася адна гамельчанка ў дачыненні да трох чыганаў, якія наведліся ў яе кватэру. У першы раз яны прадалі ёй некалькі рэчэй па нізкай цане, а ў другі — укралі ў яе дзевяць мільёнаў рублёў.

■ На сваёй дачы каля в. Камяніца-Жыравецкая загінуў жыхар Брэста. Мужчына паспрабаваў адрамантаваць помпу, і яго ўдарыла токам. Знайшлі загінулага пасля першай гадзіны ночы.

■ Па даных на 1 мая, у Беларусі агульны лік зарэгістраваных хворых на наркаманы складае 6 тыс. 907 чалавек (71 на 100 тыс. насельніцтва), што ўтварае перавышшае паказчыкі 1995 года. Найбольшы лік наркаманаў — у Мінску — больш за 2 тыс., у Гомельскай вобласці — больш за 1 тыс. Найменшая колькасць тых, хто ўжывае псіхатропныя рэчывы, — у Магілёўс

ТЭМА ДНЯ «ПАДПІТКА» 3 МЕСЦАЎ

У рамках работы Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання адбылася арганізаваная сустрэча Старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Генадзя НАВІЦКАГА са старшынямі раённых Саветаў дэпутатаў.

Генадзь Навіцкі паведаміў прысутным, што кіраўнік дзяржавы быў падрабязна праінфармаваны аб дзейнасці Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання, створанага год таму, і ў цэлым падтрымаў метады і формы яго работы. Ён даручыў працягваць гэту работу, з мэтай якой павінна стаць павышэнне ролі Саветаў нізавога ўзроўню — сельскіх і пасялковых.

Кварталы ўдалося вырашыць Савету па ўзаемадзеянні за час сваяго існавання?

— Па-першае, мы працавалі над тым, каб максімальна ўмацаваць матэрыяльна-тэхнічную базу мясцовых Саветаў розных узроўняў. Думаем, што зручэй тут адбыліся, і вы ўсе іх заўважылі, — падкрэсліў Генадзь Навіцкі.

Адным з найбольш праблематычных пытанняў ён назваў правядзенне інвентарызацыі і перадачу спецыялізаваным арганізацыям унутрыясковых дарог, асвятлення, сістэм водаадвядзення і водазабеспячэння.

— Працэс ідзе складана, але пасля яго завяршэння ў многіх аб'ектах нарэшце з'явіцца газ, а разам з ім і юрыдычная адказнасць.

У ходзе рэалізацыі Указа № 21 узнікла і яшчэ адна тэма, якой раней ніхто не цікавіўся і не займаўся. Аказалася, што грамадскія шахтавыя калодзежы, якіх на тэрыторыі кожнага раёна дзесяткі і нават сотні, не знаходзяцца ні на чым балансе. Між тым, водазабеспячэнне заўсёды было, ёсць і будзе аб'ектам асаблівага рэжыму.

— Безумоўна, мы парэкамендавалі вырашыць гэту пытанне, і мясцовыя ўлады нас падтрымалі. Наколькі мне вядома, шахтавыя калодзежы прымаюцца ўжо на баланс жыллёва-камунальных службаў як аб'екты водазабеспячэння.

На думку Генадзя Навіцкага, сёння неабходна развіццё і ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы жыллёва-камунальнай гаспадаркі, каб тая, нарэшце, «пераступіла» межы раённага цэнтра і «пайшла» ў сельскія населеныя пункты.

Сёння Савет па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання непасрэдна задзейнічаны ў рабоце над дапаўненнямі да Указа № 21. Гэта дазволіць пашырыць колькасць падаткаў, якія можна будзе залічыць у бюджэты пярвічнага ўзроўню.

— Неабходна не толькі перамясціць частку падаткаў на нізавы ўзровень, але і стварыць такія ўмовы, якія стымулявалі б людзей гэтыя грошы зарабляць, — падкрэсліў Генадзь Навіцкі.

Разам з тым, ёсць тэрыторыі (якія пацярпелі ад чарнобыльскай катастрофы), дзе практычна адсутнічаюць магчымасці выкарыстоўваць даходныя крыніцы, вызначаныя Указам № 21. Таму на апошнім пасяджэнні Савета па ўзаемадзеянні была створана рабочая каміясія, якая павінна вывучыць умовы пражывання на гэтых тэрыторыях і вырацаваць такія прапановы, каб і дадзеныя раёны мелі магчымасці для атрымання даходаў.

Начальнік упраўлення бюджэтнай палітыкі Міністэрства фінансаў **Максім ЕРМАЛОВІЧ** таксама ўзрунены ў тым, што Саветам пярвічнага ўзроўню неабходна даць магчымасці самастойна фарміраваць сваю бюджэтную базу — у гэтым ступені залежаць ад датэцый з вышэйшых бюджэтаў.

— На сённяшні момант падрыхтаваў праект дапаўненняў ва Указ № 21, які ўжо ўзгоднены са спецыялістамі і ўзгадняецца з аб'яўкамі. Новы дакумент прадугледжвае ўключэнне ў склад даходнай часткі бюджэту пярвічнага ўзроўню падаткаў з фізічных асобаў — па нарматывах, якія будуць вызначаны Саветамі дэпутатаў раённага ўзроўню. Іншыя кажуць, раёныя Саветы дакладна вызначыць, якую частку падатковых падаткаў пакаціць у пярвічных бюджэтах, — патлумачыў Максім Ермаловіч.

Акрамя гэтага, у бюджэты пярвічнага ўзроўню будуць залічаны і іншыя віды даходных крыніц — іх пералік значна пашырыцца — для таго, каб павысіць зацікаўленасць сельскіх Саветаў у нашчэпванні ўласнай рэсурснай базы.

Фарміраванне бюджэту 2009 года падыходзіць да завяршэння, адзначыў фінансіст. Мініфінанс асобна разглядаў пытанні ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы Саветаў і рэалізацыі ўсіх мерапрыемстваў, звязаных з Указам № 21.

На 2009 год (як і на 2008) закладаюцца грошы ў бюджэт на знос старых дамоў, на закуп дадатковай камунальнай тэхнікі, на абслугованне сетак водазабеспячэння. Калі ў 2008 годзе на ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы і набыццё тэхнікі закладвалася 60 млрд рублёў, то на 2009 год — ужо 100 млрд. Асобным радком закладаецца 15 млрд рублёў на знос старых дамоў (па 2,5 млрд на кожную вобласць).

— Але ў некаторых раёнах гэтыя сродкі расходуюцца не зусім па прызначэнні — бо абласныя ці раёныя Саветы пераразмяркоўваюць іх на іншыя мэты, — заўважыў Максім Ермаловіч.

На гадавы падаткі сёння абласныя Саветы дэпутатаў маюць права пакаціць бюджэтам пярвічнага ўзроўню і падаткі з продажу.

Сёння на месцах назапасілася нямаля і іншых праблем, якія патрабуюць вывучэння і, натуральна, вырашэння. Аб сваіх «болевых кропках» расказалі старшыні раённых Саветаў дэпутатаў, выкажыўшы спадзяванні на канкрэтную дапамогу з боку дзяржаўных органаў кіравання.

Аляксандр ВАСЬКО, старшыня Шчучынскага раённага Савета дэпутатаў:

— Безумоўна, закон прадугледжвае магчымасць выканаўчай улады зарабляць грошы на месцы. І гэта правільна — бо раней абходзіліся толькі тым, што Савет на сесіі зацвердзіць. Але калі, напрыклад, узяць той жа Мінскі раён, ці раёны па абласных цэнтрах — там сёння можна прадаць з аўкцыёна 10 «сотак» зямлі за 80 мільянаў. А ў нас у раёне яшчэ ніводнага прыкладу няма, каб на аўкцыёне прадаць надзел зямлі пад будаўніцтва ўласнага дома. Людзі, якія там жывуць і працуюць, могуць атрымаць зямлю і без аўкцыёна. Таму гэты крыніца даходаў у нас адлапае...

Як вядома, сельскі Савет можа здаць у арэнду 2—3 будынкі, але і там сумы атрымаваюцца мізэрныя.

Таму наспела неабходнасць сапраўды пакаціць на тэрыторыі сельсаветаў падатковыя падаткі. Хоць бюджэт і прадугледжвае жыццезабеспячэнне кожнага сельсавета, але каб яны самі маглі нешта залічыць — пабудова, напрыклад, кавалак дарогі — такой магчымасці сёння няма.

Рыгор ПАЅНЯК, старшыня Чашніцкага раённага Савета дэпутатаў:

— Адна з праблем — і я гэту праблему завастраў на абласным узроўні — збор маёмасных падаткаў з дапамогай інспекцыі Міністэрства па падатках і зборах. Сёлетня мы на раённым узроўні прынялі рашэнне, што па трох прыгарадных сельсаветах гэтыя падаткі будзе збіраць падатковая інспекцыя. Зразумела, інспекцыя ўспрыняла такое рашэнне без энтузіязму. Але мы дайшлі з гэтым пытаннем да старшыні абласнога Савета дэпутатаў, і ён нас падтрымаў. Работа ў дадзеным накірунку пачалася, але хацелася б, каб яна пашырылася. Збор падаткаў — гэта непасрэды службы абавязкі адпаведнай інспекцыі. Але складвалася гадамі іншая практыка: паколькі сельвыканкамы бліжэй да людзей, то і падаткі збіраць павінны былі яны. Гэту практыку неабходна мяняць, кожны павінен займацца сваёй справай.

Люцья АРЛОВІЧ, старшыня Маладзечанскага раённага Савета дэпутатаў:

— Я буду прасіць вас, Генадзь Васільевіч, аб дапамозе ў вырашэнні пытання, якое, магчыма, не характэрнае для іншых рэгіёнаў рэспублікі. Яно датычыцца толькі тых тэрыторый і населеных пунктаў, якія прайшлі праз рэарганізацыю шляхам зліцця горада і раёна ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку. Тое самае адбылося больш за два гады таму ў Маладзечне і Маладзечанскім раёне.

Мае калегі добра ведаюць: каб правесці, напрыклад, пасяджэнне сесіі аб прэзідыумах у сувязі з вырашэннем таго ці іншага пытання — трэба вельмі сур'ёзна падрыхтавацца, унікнуць у сутнасць праблемы, сустрэцца з насельніцтвам, прадстаўніцкай ведамстваў і службаў, праштудзіраваць нарматыўную базу... Так было ў нас, напрыклад, калі вырашалі праблему вулічнага асвятлення. Я вывучыла ўсю нарматыўную базу, якая датычылася і раённых электрастанц, і энэргапабудоў, і энэргакаштоў. Сустрэлася і са старшынямі сельскіх Саветаў, і са старэйшымі. У выніку мы прынялі свой — вельмі ўдалы — нарматыўны дакумент аб рабоце і абавязках усіх гэтых службаў, і сёння не маем тут галаўнога болю.

Інга МІНДАЛЁВА.

Згодна з Указам Прэзідэнта Беларусі ад 28 студзеня 2008 года № 50, сёлета ў тэрмін да 1 кастрычніка ўсе члены садаводчых таварыстваў павінны зарэгістраваць свае зямельныя ўчасткі.

Згодна з Указам Прэзідэнта Беларусі ад 28 студзеня 2008 года № 50, сёлета ў тэрмін да 1 кастрычніка ўсе члены садаводчых таварыстваў павінны зарэгістраваць свае зямельныя ўчасткі.

— На ваш погляд, ці магчыма рэальна за няпоўныя 4 месяцы абмераць і зарэгістраваць каля 300 тысяч зямельных участкаў, якія ў свой час былі выдзелены членам садаводчых таварыстваў?

— Дакладна адказаць на гэту пытанне зараз нельга, бо няма поўнай інфармацыі аб тым, на якіх стадыях знаходзіцца афармленне дакументаў па гэтых участках, і аб тым, як масава ахвіццываецца абмер садаводчых участкаў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

«ВАЯВОДА»

Восем гадоў таму колішняму ваеннаму Пятру Пратасюку жыхары вёскі Дабраслаўка Пінскага раёна аказалі гонар — абралі ў старасты. «Ён заўсёды адгукаецца на просьбы старэйшых жыхароў, дапамагае ў вырашэнні спрэчных пытанняў, умела арганізоўвае грамадскія працы», — кажа жыхар Дабраслаўкі Сцяпан Ніканавіч Кавалевіч. А Мікалай Уладзіміравіч Сухаверхі дадае: «Мы давяраем яму дзяліць агароды і сенакосы».

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

з Дабраслаўкі

АЖЫЯТАЖ «ЗАПЛАНАВАНЫ» НА ВЕРАСЕНЬ?

Летам нашы дачнікі больш займаюцца вырошчваннем садавіны і гародніны, чым нейкімі папярэвымі справамі. Спецыялісты ўпэўнены, што ўдалодзіць загарадных сацтак будучы зацягваць з афармленнем неабходных дакументаў да апошняга месяца, а вось у верасні пачнецца сапраўды гарачая пара. Сутнасць існуючай праблемы акрэсліў нашаму карэспандэнту начальнік аддзела землеўпарадкавання Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Ігар ПЕТРУСЕНКА.

— Якую колькасць садаводчых аб'ектаў трэба зарэгістраваць у бліжэйшыя тры з паловай месяцы?

— Цяпер у нашай краіне налічваецца каля 540 тысяч членаў садаводчых таварыстваў. Прыкладна на сярэдзіну мая ў агенцтвах па дзяржаўнай рэгістрацыі і зямельным кадастры было зарэгістравана каля 220

тысяч аб'ектаў садаводчых участкаў грамадзянамі, то службы землеўпарадкавання павінны спачатку абмераць агульную плошчу ўсяго таварыства, удакладніць усе знешнія межы кааператыва, каб не атрымаўся так, што садаводчы некалькі чынам захапілі зямлю суседніх землеўраствальнікаў, напрыклад, сельсагаспадарчых кааператываў.

— Як вядома, абмер участкаў і афармленне дакументаў па рэгістрацыі маюць не вельмі складаную працэдур.

— Так, выдзелены зямельных участкаў членам садаводчых кааператываў масава ажыццяўлялася прыкладна некалькі дзесяцігоддзям таму. Ранейшыя межы зямельных участкаў на падставе існуючых генплану сёння часам не адпавядаюць рэчаіснасці. Калі пачынаецца афарм-

ленне зямельных участкаў грамадзянамі, то службы землеўпарадкавання павінны спачатку абмераць агульную плошчу ўсяго таварыства, удакладніць усе знешнія межы кааператыва, каб не атрымаўся так, што садаводчы некалькі чынам захапілі зямлю суседніх землеўраствальнікаў, напрыклад, сельсагаспадарчых кааператываў.

— Дадзеная працэдура абмеру можа выклікаць міжвольнае зацягванне тэрмінаў рэгістрацыі зямельных участкаў садаводчых таварыстваў. Справа ў тым, што калі служба Камітэта па маёмасці выявіць нестыкоўкі межы пасля абмеру, то трэба будзе аб аднаўчальна мяжу на першачасовых каардынатах згодна з дакументамі, або таварыства садаводаў будзе вымушана

карэктаваць генеральны план забудовы гэтых тэрыторый.

— На ваш погляд, ці магчыма рэальна за няпоўныя 4 месяцы абмераць і зарэгістраваць каля 300 тысяч зямельных участкаў, якія ў свой час былі выдзелены членам садаводчых таварыстваў?

— Дакладна адказаць на гэту пытанне зараз нельга, бо няма поўнай інфармацыі аб тым, на якіх стадыях знаходзіцца афармленне дакументаў па гэтых участках, і аб тым, як масава ахвіццываецца абмер садаводчых участкаў.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ВСЕ ИСТОЧНИКИ ХОРОШИ...

На ЗАМЕТКУ

За 1,5 года, што прайшло з моманта выхада Указа № 21, у кожнай области наметіліся станоўчыя змены ў плане пераафармлення дзейнасці мясцовых Саветаў. Асабліва многа цікавых наработок па самым розным напрамкам сёння з'явіліся ў Віцебскай области. В частнасці, вельмі эфектыўнымі аказаліся падходы к фарміраванню бюджэтов першачасовага ўзроўня. Заслужылае увагу і вопыт Міншчыны, дзе мясцовая ўлада нашла найбольш удачныя формы работы з насельніцтвам і спосабы павышэння ролі дэпутатаў у рэалізацыі сацыяльна-эканамічных праграм. Для таго, каб даць магчымасць прадстаўніцтвам раённых Саветаў напрамую пераехаць станоўчы вопыт, задаткі цікавыя пытанні, падзяліцца сваімі наработкамі, Саветом па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання быў праведзены «круглы стол» з удзелам прадстаўніцтваў Віцебскага і Мінскага абласных Саветаў дэпутатаў Аляксандра АТЯСОВА і Светланы ГЕРАСИМОВІЧ. На сустрэчу таксама прысутваў адказны скартары Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання Аляксей СТЕПАНЕНКО.

Во вступительном слове Алексей Николаевич сразу обратил внимание присутствующих на то, что витебчан часто обвиняют в полуканонности их решения по вопросу наполняемости бюджетов первичного уровня. Однако решение это прошло экспертную оценку Минюста, оно имеет право на жизнь, подчеркнул Алексей Степаненко и напомнил, что закон «О местном управлении и самоуправлении», которым руководствовались в Витебской области, пока еще никто не отменял.

Обмен опытом начали с Минской области. Светлана Герасимович рассказала, как выполняется основная задача — приблизить работу депутатов областного Совета к каждому человеку. Кроме привычных форм — сессий, заседаний президиумов, комиссий, активно внедряются и новые. Начали с того, что после избрания депутатов 25-го созыва провели региональные собрания при участии депутатов всех уровней, руководителей гор-, рай-

исполкомов, начальников всех служб и управлений, на которых обозначили основные проблемы каждого региона. Через полгода — на повторном собрании — проанализировали результаты работы, сделали соответствующие выводы. Начиная с этого года, раз в квартал Минщина проводит выездные сессии — и абласнога, і раённага, і сельскіх Саветаў. Дэлегацыі папулярна адзінаццаці населеныя пункты, аддаленыя населеныя пункты, аддаленыя населеныя пункты. Это и учеба (обмен опытом), и одновременно хорошая «встряска» для принимающей стороны, отметила Герасимович.

— Мы также ввели областной День депутата, когда каждый депутат едет в свой округ встречаться с избирателями, общается с ними самые насущные вопросы (подготовку школ к новому учебному году, жилищного фонда к отопительному сезону, уборку приусадебных участков и т.д.), посещает отдельные семьи.

(Окончание на 2-стр. «МС».)

АДКРЫТЫ ФОРУМ АДАЦЬ БЫ КАМУНАЛЬНИКАМ?

Праблема забеспячэння якаснай пітной вадой жыхароў сельскіх населеных пунктаў сёння застаецца адной з самых важных. Далёка не ва ўсіх вёсках ёсць водаправоды. Часта адзінай крыніцай пітной вады з'яўляецца калодзеж. Аднак ці заўсёды мы можам быць упэўнены, што вада з яго — бяспечная для здароўя? Пра санітарны стан прыватнага калодзежа і пра якасць вады ў ім павінен клапаціцца сам гаспадар. А як быць з грамадскімі? Хто нясе за іх адказнасць, займаецца добраўпарадкаваннем і праверкай на адпаведнасць санітарным нарматывам? Як пастаўлена гэтая работа ў асобных сельсаветах?

Марына КАРАЛЮК, в. а. старшыні Відамлянскага сельскага Савета дэпутатаў Камянецкага раёна:

— У нас вялікі сельсавет: 25 населеных пунктаў, дзе знаходзіцца 470 шахтавых калодзежаў, аднак усе яны размяшчаюцца на прыватных падворках. Грамадскія калодзежы на нашай тэрыторыі няма. У будынках пракладзены водаправоды, які абслугоўвае Камянецкая ЖКГ. Санітарная служба згодна з графікам сама бярэ пробы вады ў калодзежах, робіць аналіз, калі трэба — праводзіць дэзінфекцыю. Мы да гэтага дацэнныя не маем. Як я сама магу ўзяць пробу вады і ацаніць яе прыдатнасць для ужывання? У мяне няма ні адпаведнай кваліфікацыі, ні лабараторыі для аналізу. Я магу толькі пакаштаваць ваду. А калі не атруціцца, ці значыць гэта, што яе можна піць і астатнім? У гэтым пытанні нельга рабіць прыблізныя высновы. У нас няма такой практыкі, каб санслужба мне патэлефанавала і загадала з'ездзіць праверыць якасць вады ў населеным пункце. Гэта выключна іх кампетэнцыя.

Калі хтосьці з мясцовых жыхароў сумняваецца ў якасці вады ў сваім калодзежы, ён звяртаецца ў санітарную службу, якая і праводзіць праверку. У нас быў адзін такі выпадак, санслужба зрабіла пробу вады і паказала чалавеку, што вада з яго калодзежа прыдатная для ужывання ў ежу.

Аляксей АЛІХВЕР, старшыня Варпаўскага пасялковага Савета дэпутатаў Пастаўскага раёна:

— У нашым пассаветзе 37 населеных пунктаў. Шахтавыя калодзежы ёсць, але яны прыватныя. У самім пасёлку Варпаўе знаходзіцца некалькі грамадскіх калодзежаў, але іх абслугоўвае ЖКГ. У двух населеных пунктах праведзены водаправоды, працуюць водазаборныя калонкі. Пакуль іх яшчэ не перадалі камунальнікам, яны знаходзяцца на балансе сельскіх гаспадарак. Што датычыцца кантролю за санітарным станам грамадскіх калодзежаў і якасцю вады ў іх, тут актыўна ўзаемадзейнічаюць камунальная і санітарная службы. Мясцовыя жыхары на якасць вады не скардзяцца, а нам, работнікам пасялковага выканкама, адным клопатам менш.

Людміла ШЫШКО, старшыня Грабянецкага сельскага Савета дэпутатаў Чэрвеньскага раёна:

— У нас невялікі сельсавет — усяго 14 населеных пунктаў, 873 жыхары. Грамадскія шахтавыя калодзежы 16. Згодна з Указам № 21 усе сістэмы водазабеспячэння і водаадвядзення мы наступова перадаём на баланс ЖКГ. І калодзежы — у тым ліку. Пакуль гэты працэс не завершаны, за санітарным станам грамадскіх калодзежаў сочымы мы, сельвыканкам, разам з мясцовай гаспадаркай. Усе нашы грамадскія калодзежы добраўпарадкаваны, маюць накрывку і навес, калі ёсць неабходнасць, мы іх чысцім (мясцовыя жыхары нам у гэтым актыўна дапамагаюць). Для гэтага трэба выбраць з калодзежа ўсю ваду і прыбраць са дна «плывуны» (намыты пясок). Санітарныя службы таксама пільна сочаць за станам калодзежаў і якасцю вады ў іх, рэгулярна бярэць пробы, робіць аналіз, даюць рэкамендацыі. У нас відэавочнае захаляванне вады. Калі не ўлічваць гэтага, асабліва праблем з яе якасцю ў нас няма. У многіх вёсках праведзены водаправоды, людзі карыстаюцца вадой з артаэзіанскай свідравіны. Я працую тут год, за гэты час прэтэнзій да стану грамадскіх калодзежаў з боку санітарных службаў не было.

Галіна ПАНЦЯЛЕЕНКА, скартары Ліпаўскага сельскага выканаўчага камітэта Калінкавіцкага раёна:

— У нас ёсць і прыватныя, і грамадскія калодзежы. Усяго на тэрыторыі Ліпаўскага сельсавета знаходзіцца 8 населеных пунктаў, у якіх 38 грамадскіх калодзежаў. У Ліпаве (нашай цэнтральнай сядзібе) пракладзены водаправоды, там толькі два грамадскія калодзежы, абодва яны ў

добрам санітарным стане.

Літаральна ў красавіку з раённай санітарнай службы да нас прыежджала камісія, брала пробы вады. Але гэта бывае не часта. Звычайна яна даць нам прадлісанні, якія мы выконваем — бярэм пробы вады (двойчы на год), не самі, вядома ж, гэта робім — просім кагосьці з мясцовых жыхароў.

Вынікі праверак паказалі, што якасць вады ў нас не адпавядае нормам толькі па ўзроўню канцэнтрацыі жалеза (напрыклад, у Ліпаве, аднак тут плануецца будаўніцтва станцыі абезжалезвання). Па астатніх паказчыках наша вада адпавядае патрабаванням СанПіНа. Усе нашы калодзежы добраўпарадкаваныя. Калі неабходна пачысціць калодзеж — наймаем людзей.

Што датычыцца прыватных калодзежаў, не так даўно да нас у сельвыканкам звярнулася адна наша мясцовая жыхарка, папрасіла зрабіць аналіз вады. Мы паабячалі, што возьмем пробу з яе калодзежа, калі будзем правяраць грамадскія. Увогуле, за аналіз санітарнай службы плацім мы, выканкам (гэта невялікая сума), з людзей грошы за гэта мы не бярэм.

Мясцовы водаправод на тэрыторыі сельсавета перададзены на баланс ЖКГ, а грамадскія калодзежы пакуль застаюцца за сельвыканкам, хоць пытанне аб іх перадачы ўжо неаднаразова ўзнімалася ў раёне. Гэта было б проста цудоўна. Тады за станам калодзежаў здзяйсняюцца б пастаянныя кантролі, прычым праводзілі б яго кваліфікаваныя спецыялісты. Аднак адпаведнае рашэнне павінны прыняць раённыя ўлады.

Запісала Інга МІНДАЛЁВА.

КАМПЕТЭНТА ВАДА — 3 БЯСПЕКАЙ ДЛЯ ЗДАРОЎЯ

— Праверкі санітарнага стану грамадскіх калодзежаў і якасці вады павінны праводзіць сельвыканкамы, у іх гэтыя калодзежы знаходзяцца на балансе, — патлумачыў нашаму карэспандэнту загадчык аддзела камунальнай гігіены Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, кандыдат медыцынскіх навук Сямён ПОЗІН. — Гэта прадпісана ў Санітарных правілах і нормах (СанПіН). Калі мы знаходзім парушэнні — складаем пратакол і дасылваем прадлісанні менавіта на імя старшыні сельскага Савета дэпутатаў. Старшыня павінен арганізаваць рэгулярную чыстку калодзежаў (не радзей як адзін раз у год), знайсці і навучыць чалавека, які будзе адбіраць пробы вады і адвозіць іх у раён.

Самі раённыя цэнтры гігіены і эпідэміялогіі ў парадку дзяржаўнага санітарнага нагляду таксама перыядычна даследуюць санітарны стан грамадскіх калодзежаў, бярэць пробы вады. Аднак трэба ўлічваць: у раёне, як правіла, каля 1,5 тысячы калодзежаў. Узвясць з кожнага пробы вады санітарная служба не ў стане. Яна праводзіць забор проб у кантрольных калодзежах і ў некалькіх іншых — выбарачна. Пастаянны кантроль за станам калодзежаў і вады ў іх абавязаны весці балансавыя службы. Сёння гэта сельскія Саветы. Кожны квартал яны павінны арганізоўваць адбор проб.

Наша санітарная служба часта не задаволеная тым, як на месцах пастаўлена работа па добраўпарадкаванні калодзежаў. Мы рэгулярна выдаём прадлісанні, накладваем штрафы. Калі старшыня сельскага Савета не спраўляецца з утрыманнем і абслугоўваннем грамадскіх калодзежаў на сваёй тэрыторыі, думаем, варта перадаваць іх на баланс камунальных службаў — там ёсць і кваліфікаваныя кадры, і матэрыяльная база.

Паводле слоў Сямёна Рыгоравіча, існуюць нарматывы якасці вады ў калодзежах, яны прадпісаны ў СанПіНе, дзе ўлічваюцца арганалептычныя паказчыкі (пах, колер, смак), мікробіялагічныя і санітарна-хімічныя. Вынікі праверак мінулага года паказалі, што ў неадпавядаюць б пастаянныя кантролі, прычым праводзілі б яго кваліфікаваныя спецыялісты. Аднак адпаведнае рашэнне павінны прыняць раённыя ўлады.

Уважанае рашэнне праблемы забеспячэння сельскага насельніцтва якаснай пітной вадой — пракладка водаправодаў. Аднак гэта няпростая і вель

«ПАДПІТКА» 3 МЕСЦАЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Але, паўтарыўшы, вывучэнне пытання заняло шмат часу — і толькі таму было прынята дакладнае, правільнае рашэнне. А праблем такіх хапае. У горадзе пражывае 98 тысяч насельніцтва, і ўсе выходзяць са сваімі пытаннямі або на раённы Савет, або на райвыканкам. Мы працуем і з такімі тэрытарыяльнымі органамі грамадскага самакіравання, як вучліныя і дамавыя камітэты — і гэта, паверце, вельмі значны пласт работы. За кожнай такой структурнай стаяць і 200 дамоў, і больш... І іх праблемы вырашаць даводзіцца нам, райсавету — палкоўні гарадскі Савет дэпутатаў ліквідаваны. Па выніках пасаджэнняў у нашых працолах рэгіструецца па 50—55 пытанню!

Між тым, штат раённага Савета пасля аб'яднання горада і раёна застаўся ранейшым: два чалавекі (старшыня і спецыяліст). На такіх выліках аб'ём работ і такую колькасць насельніцтва гэтага яўна недастаткова! Калі спецыяліст ідзе ў вольгасць або хварэе, мне неабходна, акрамя непасрэдных абавязкаў, браць на сябе і ўсю тэхнічную, сакратарскую, рэгістрацыйную работу.

Таму прашу Савет па каардынацыі звярнуць увагу на праблему штатнага раскладу Саветаў дэпутатаў базавых ўзроўняў і аб'яднаных раёнаў. Асабліва там, дзе колькасць насельніцтва перавы-

шае 80 тысяч чалавек. **Мікалай ДЗЯДКОУ, старшыня Рагачоўскага раённага Савета дэпутатаў:**

— Сёння галоўнай праблемай з'яўляецца фарміраванне бюджэту сельскага Саветаў. Я сутыкнуўся з фактамі, калі бюджэты нізавога звяна ўлады на 88—93 працэнты складаюцца з датацый... У раёне і вобласці ў гэтых адносінах строга прытрымліваюцца даходных крыніц, вызначаных Указам № 21. Але частка нашых раёнаў — так званыя чарнобыльскія, таму ўказаныя 16 крыніц забяспечваюць мізэрную долю напуганых насці бюджэту. Уласная даходная база ў выніку складае ўсяго толькі 8 працэнтаў.

Тут спрацоўвае і чалавечы фактар — у старшын сельскага Савета няма зацікаўленасці ў тым, каб варушыцца, зарабляць грошы. Ён чакае, што датацыю дадуць, ніхто нікуды не дзенецца... Часам заходзіш у вясковую краву — у малочныя прадукты позна прывезлі, то хлеб заручыліся... А старшыня сельскага Савета там увольне не паўляецца. Чаму? Таму што не зацікаўлены ў тым, каб гандал працаваў нармальна. У іншых раёнах — у Магілёўскай, Віцебскай абласцях — пералічваюць у бюджэты сельскага Саветаў па даходах. Натуральна, там будзе і зацікаўленасць на месцах... Магчыма, неабходна выпрацаваць адзіны падыход на ўзроўні рэспублікі ў гэтым пы-

танні. А то атрымаецца, што там, дзе кіраўніцтва вобласці ідзе крыху наперадзе існуючых нарматыўных дакументаў і нават у чымсьці рызыкуе — ёсць і рух наперад. А там, дзе не рызыкуе — і руху няма.

Тое ж самае датычыцца і перадачы вясковых дарог. Працэс гэты вельмі складаны, і калі з боку дзяржаўных кіруючых органаў не будзе прынятыя жорсткія меры, ён зацягнецца на нягэўны тэрмін. Перш за ўсё, пад'ездаручы (і прывядзены ў належны стан) вясковых дарог трэба закласці ў рэспубліканскі бюджэт пэўныя сродкі. Інакш дарогі ніхто не возьме на баланс.

Падводзячы вынікі сустрэчы, Геннадзь Навіцкі адзначыў, што яго парадаваў і інфармаванасць прысутных, і веданне імі заканадаўчай базы (чаго 2—3 гады таму яшчэ не назіралася). Ён прапанаваў не абмяжоўваць кантакты «вярхоў» і «нізоў» рэдкамі сустрэчамі, а ўсталяваць цесныя адносіны, для чаго больш актыўна карыстацца і Інтэрнэтам, і іншымі сродкамі сувязі.

— Асабіста я заўсёды жыўлю сваімі прапановамі, — падкрэсліў старшыня Савета Рэспублікі. — І надалей не хвалюцца наконт таго, што некаторыя вашы пытанні нехта будзе разглядаць як «напярэльныя». Усе яны будучы вырашаюцца перш за ўсё з пункту гледжання іх важнасці для людзей.

Наталія КАРПЕНКА.

(Окончание. Начало на 1-й стр. «МС».)

Калі дэпутат ідзе к тебе, а не ты к дэпутату — разніца огромная. Такой подход тоже дал свой положительный резонанс. Мы поставили перед собой задачу, чтобы в каждой семье своего округа (в первую очередь в сельсовете) побывал депутат. Конечно, не каждый заходит из своего рабочего кабинета выйти к людям, но контроль над этим есть.

Светлана Михайловна рассказала, что два месяца назад из депутатов и руководителей всех служб были созданы рабочие группы областного, районного, сельского уровня, которые были закреплены за отдельными территориями (областные — за районами, районные — за сельсоветами, сельские — за отдельными деревнями). Такая группа выезжает в свой закрепленный населенный пункт (сельсовет, район), изучает все местные проблемы, помогает их разрешить.

Говоря о работе председателя первичного уровня, Светлана Герасимович отметила, насколько необходимо ему сегодня хорошо ориентироваться в законодательных и правовых документах, владеет общей ситуацией — знать, что происходит в республике, в области, районе и, конечно, в своем сельсовете. Если при этом он еще будет брать на себя все хозяйственные вопросы, у него просто не останется времени на основную работу, отметила Светлана Герасимович. Поэтому Советы стараются разгрузить: согласно Указа № 21 поэтапно передают системы водоотведения и водоснабжения, дороги, кладбища на баланс спелеорганizations.

— Над чем нам еще работать и работать — так это над пополнением бюджетов сельсопкомов за счет собственных средств, — призналась Светлана Михайловна. — Хотя мы уже заработали 34 млрд рублей — в основном благодаря тому, что вблизи столицы очень дорого идут с аукциона участки земли, тем не менее размер дотации у нас составляет в среднем 80 процентов. Чтобы как-то изменить ситуацию, в следующем году мы планируем часть местных налогов оставлять в сельских бюджетах.

Витебская область определила для себя нынешний год как знаковый, год Указа № 21, отметил Александр Атысов.

— Лично я считаю, что это очень важный указ, хотя у нас на первичном уровне многие председатели в этом сомневались, — рассказал он. — Они больше ждали, когда выйдет указ, надеялись, что к ним сразу «пойдут» мешки денег, а оказалось, что деньги надо заработать! Для этого нужно иметь реальные источники доходов. В апреле прошлого года мы провели сессию, «застолбили» все 16 бюджетных источников и стали гордо говорить, что указ у нас действует. А по полугодию проанализировали — оказалось... что у нас дотационность возросла в 2—3 раза. Это навело нас на определенные размышления, и уже в августе вместе с областным финансовым управлением мы начали разрабатывать новую схему формирования бюджета, с упором на снижение дотационности. Для себя мы определили пропорцию 70 на 30 (треть бюджета — дотация). Отмену, что полностью бездотационный бюджет делать нельзя. Могут возникнуть всевозможные форс-мажорные обстоятельства (например, подоходный не «пошел» и т.д.), и в таком случае у вышестоящего бюджета всегда есть возможность «подставить плечо». В результате разработанной схемы у нас сегодня получилась пропорция 68 на 32, в некоторых районах она составляет 50 на 50, а в отдельных (как в Верхнедвинском) — 40 на 60.

Основная цель Указа № 21, по словам Александра Атысова, — научить власти в области, районе и на местах считать деньги. Говоря о формировании бюджетов первичного уровня, Александр Егорович рассказал, что, кроме 16 оговоренных в указе источников, Витебская область приняла в качестве регуляторов подоходный налог с физических лиц и налог с продаж. Не ограничившись этим, пошли дальше: в качестве собственного источника включили курортный сбор (он актуален для тех сельсоветов, где есть санаторий или профилакторий).

— Улыбку у многих вызывает сбор с владельцев собак или за использование их в предпринимательской деятельности, — продолжил Александр Атысов. — Я тоже не сразу его оценил. Замечу, что за одну собаку сельский житель сбор не платит. Но сколько сейчас част-

ных лиц, которые у себя в коттеджах держат своры овчарок? (с одной такой поставленной на учет собаки в сельский бюджет поступит минимум 120 тысяч в год). Сколько предпринимателей сегодня занимается коммерческим разведением?

Перейдя к теме нормотворчества районов, Александр Егорович привел в пример Ушачи, где в бюджеты сельсопкомов местные власти включили единый налог с производителей сельхозпродукции.

— Это маленький район, непродуцированный — не было у них других источников, не хватало ни налога с продаж, ни подоходного. Включили — молды!

Рассказывая о положительном опыте Витебщины, Александр Атысов отметил, что наряду со своими разработками они активно перенимали опыт других областей: у Гомельщины — практику добровольных сборов с граждан, у моголевчан — переход на астрономическое реле времени при освещении населенных пунктов (их установка уже с начала этого года дала в сельсоветах Витебской области 50-процентную экономию к прошлому году).

Александр Атысов напомнил, что уже ведется работа по формированию бюджета 2009 года, и обратил внимание на Указ Президента от 12 июня 2008 года о некоторых вопросах газовой и электроснабжающих организаций, где рекомендуется местным Советам депутатов не увеличивать с 1 апреля 2008 года по 31 декабря 2010 года ставки земельного налога, налога на недвижимое имущество республиканским унитарным предприятиям электро- и газоснабжения. «А это — основные источники, за счет чего мы берем повышающий коэффициент. Мы прикинули, что по этому году — с апреля по 31 декабря — из наших районных бюджетов «вылетает» 15 млрд. Это немалая сумма. Сейчас в стране проводится перспективная политика снижения общей налоговой нагрузки, но в части финансирования вопроса, конечно, есть. Мы потеряли этот источник.

На 2008 год на передачу системы водоснабжения и водоотведения согласно Указа № 21 Витебская область заложила 7,6 млрд на 2008 год.

Что касается дорог, Александр Атысов отметил, что пока этот вопрос не решается.

— Позиция на уровне республики до последнего времени остается одна — дорожники наотрез отказываются и критикуют коммунальчиков за то, что те неактивно принимают эти дороги на свой баланс. В республике пока еще есть этот тормоз, который на уровне области волевым усилием решить нельзя. И дорожников понять можно: на всю дорожную сеть области на этот год нам запланировано выделение 105 млрд (85 — на дороги областного уровня и 20 — на города, райцентры). Это 95 процентов к уровню 2007 года.

Алексей Степаненко прояснил ситуацию с дорогами:

— У меня на столе лежат письма на имя Президента от председателей всех облсопкомов в части выполнения Указа № 21 по передаче дорог, улиц, систем водообеспечения и водоотведения. Там оговорены конкретные сроки завершения процесса передачи. Когда принимался указ Президента о государственной программе возрождения и развития села, там была запись, что во всех агрогородках необходимо создать участки ЖКХ. Идея агрогородков — приблизить все социальные услуги к столетию. Агрогородок должен все их оказывать в радиусе 15—20 км. Речь идет и о том, что созданные коммунальные участки должны забрать на свой баланс и улицы, и все, что связано с коммунальным хозяйством самих агрогородков и прилегающих населенных пунктов. В этом году на развитие базы будет выделено 60 млрд, на следующий год — 100 млрд. Когда-нибудь же надо начинать это делать. Что ж касается улиц населенных пунктов, есть постановление Совета Министров от 3 декабря 2007 года № 16-56, которое регламентирует, что все эти улицы должны быть переданы на баланс коммунального хозяйства. Я понимаю, для создания базы и технологий нужен не один год, коммунальщики дорогами раньше не занимались, но сегодня жизнь заставляет. Программа здесь четкая, понятно, кому это надо отдавать, значит, надо передавать. Этот вопрос находится на контроле Администрации Президента.

Инга МИНДАЛЕВА.

АЖЫЯТАЖ «ЗАПЛАНАВАНЫ» НА ВЕРАСЕНЬ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— Што цяпер у першую чаргу павінен зрабіць член садаводчага таварыства, каб зрэгістраваць свой зямельны ўчастак?

— Грамадзяніну неабходна звярнуцца з адпаведнай заявай да старшыні садаводчага таварыства. Кіраўнік таварыства збірае гэтыя заявы і накіроўвае іх у райвыканкам, пасля чаго заключаецца дагавор на абмер участкаў садаводства. Паслугі па абмере участкаў аплачваюцца карыстальнікамі зямлі. Структурамі камітэта вырабляецца землеўпарадкавальная справа на працягу двух месяцаў пасля падачы заявы, пасля чаго дакумент рэгіструецца ў агенцтвах па дзяржаўнай рэгістрацыі і зямельным кадастры.

— У якую суму абдыцце садаводам афармленне зямельных участкаў?

— Выраб землеўпарадкавальнай справы з аб-

мерам зямельнага ўчастка каштуе ў летні сезон 3 базавыя велічыні (105 тысяч рублёў) і 4 базавыя велічыні (140 тысяч рублёў) у перыяд з лістапада па красавік. Рэгістрацыя зямельнага ўчастка і садовага доміка як адзінага аб'екта нерухомасці будзе каштаваць ужо каля 300 тысяч рублёў, бо паслуга па тэхнічнай інвентарызацыі пабудовы агрульнай плошчы ад 50 да 100 квадратных метраў ацэньваецца ў 150 тысяч рублёў. Сама ж рэгістрацыя аб'екта каштуе каля 15 тысяч рублёў.

Начальнік упраўлення ўліку зямлі і аданкі нерухомасці Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Беларусі **Аляксандр ДАЎЖАНКОУ** паведаміў рэдакцыі, што сёння ў краіне на тэрыторыях садаводчых таварыстваў існуе мноства «нічыных» зямельных участкаў. Суразмоўца лічыць, што ўсе звесткі аб пустых зямельных участках у садаводчых таварыствах павінны абавязкова размяшчацца на стэндах раённых выканкамаў, у мясцовых газетах і на афіцыйных сайтах выканкамаў. Напрыклад, з дапамогай Інтэрнэта ўдалося адшукаць усю дакладную інфармацыю на 1 красавіка 2008 года аб 520 свабодных зямельных участках у садаводчых таварыствах, кааператывах Салігорскага раёна, якія могуць прадастаўляцца грамадзянам для выдання калектыўнага садаводства і дачнага будаўніцтва. Спецыялісты лічаць, што сёння ў краіне налічваецца мінімум каля 7—8 тысяч свабодных зямельных участкаў у садаводчых таварыствах. Хутчэй за ўсё, што пасля гадзіны пік — 1 кастрычніка, колькасць свабодных зямельных участкаў па лініі калектыўнага садаводства істотна павялічыцца.

Сяргей КУРКАЧ.

ПАДПІСКА НА «ЗВЯЗДУ» — ЗААХВОЧВАННЕ ДЛЯ СТАРАСТЫ

Бальніцкі раённы Савет дэпутатаў выступіў з ініцыятывай заахвоцьваць старастаў вёсак падпіскай на газету «Звязда». Вядомая бальніцкая гаспадарка СВК «Калгас «Радзіма», якой кіруе Аляксандр Лапацэнтаў, выпісала дзевяці старастам сваёй вёскаў рэспубліканскую газету на паўгоддзе. Гэта падзяка за добрую працу і спрыянне інфармацыі грамадскіх актывістаў.

Старшыня райсавета Мікалай Гузнякоў паведаміў, што і ў Машчэніцкім сельсаўце адзін стараста за добрасумленную працу прэміяваны падпіскай на «Звязду».

У Бялініцкім раёне абяцваюць, што гэта толькі пачатак. За добрую ініцыятыву — вялікі дзякуй ад «Звязды»!

Ілона ІВАНОВА.

ПАСЛЯ БАЛЬНІЦЫ... НА СЕСІЮ

Вельмі нестандартна пачалася чарговая сесія Віцебскага абласнага Савета дэпутатаў — перад яе пачаткам народныя выбіраны наведлі медыцынска ўстановы абласнага цэнтры.

Сваіх — бясплатна, іншаземцаў — за грошы

Першай мы наведлі віцебскую гарадскую клінічную бальніцу хуткай медыцынскай дапамогі. Яна размешчана на адначасовае лячэнне 500 хворых з Віцебска і Віцебскага раёна. І не толькі. Галоўны ўрач бальніцы Уладзімір Лугавой паказаў дэпутатам адміністрацыйна-хірургічны корпус, які пасля рэканструкцыі і мадэрнізацыі абсталявання адпавядае ўсім сучасным патрабаванням. Расказавае кіраўнік вялікага бальнічнага калектыву (а.г.г. тут працуюць 1000 чалавек! — У.П.):

— Узровень медыцыны ў нас высокі. І гэта — не проста прыгожыя словы. Пацверджаннем таму тое, што ў нас з задавальненнем лечыцца і грамадзяне замежных краін.

Толькі за першыя пяць месяцаў гэтага года тут паправілі здароўе 173 іншаземцы. Гэта не значыць, што ўсе яны плацілі за лячэнне. Экстранная медыцынская дапамога, вядома, аказваецца бясплатна ўсім без выключэння. А «платнікі» (усе разам) заплацілі 13,2 мільёна беларускіх рублёў. Гэта значыць, што інвестыцыі ў медыцыну ў канкрэтнай установе пачынаюць акупляцца.

Як расказалі мне ўрачы, сярод іншаземцаў — прадстаўнікі самых розных краін. Безумоўна, сярод прыезджых лідзіруюць расіяне. Напрыклад, канкрэтна аперацыя ў гэтай бальніцы каштуе каля 700 долараў у эквіваленце. Тыя ж масквіны заплацілі 6 у сваім горадзе за аналагічную ў разы болей. Адлавадзена прапанова аб платных паслугах ёсць на бальнічным сайце, распуасуджаецца з дапамогай Міністэрства аховы здароўя.

Але гэта не значыць, што бальніца мэтанакіравана стараецца толькі забараняць любым шляхам. Проста, пазабоджэжныя крыніцы фінансавання дазваляюць апраўдваць укладзеныя сродкі.

Да суайчыніцкаў тут ставяцца не менш уважліва. Кожны можа прыйсці сюды, напрыклад, з падазрэнным, што ў яго апендыцыт. І чаго граху таіць, таму чынам чалавек будзе працей развешаць сумненні, чым звяртацца ў паліклініку па месцы жыхарства. Усяго за некалькі гадзін тут правядуць падрабязнае даследаванне.

Праблемы? У параўнанні з цудоўным хірургічным корпусам радзізнае аддзяленне — гэта, як кажуць, урачарні дзень. Ведаю не па чутках, а як бачыць дваіх дзяцей (тут нарадзіла мая

жонка). Мякка кажучы, час тут спыніўся. У прыватнасці, дробяць, але факт — дзверы ў санвузел так калісьці паставілі, што цяжарнай цяжка нават увайсці туды... Планаецца рамонт радзізнага аддзялення. Як і тэрапеўтычнага.

Бальніца добрабычыліваасці

У Віцебскай дзіцячай абласной клінічнай бальніцы добрыя перамены. Летась тут пачалася рэканструкцыя, якая павінна завяршыцца да 2010 года. Бальніца разлічана на 500 месцаў. Галоўны ўрач Андрэй Захарав правёў для нас пазнавальную экскурсію.

— Вось корпус, што буды будаваны яшчэ да пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Толькі ў 1975-м бальніца атрымала статус абласной. Цікава, што менавіта тут дзейнічае пакуль што адзінае ў нашай краіне алергічнае дзіцячае аддзяленне. У асабліва цяжкіх і незразумелых выпадках суды прывоззяць на абследаванне і лячэнне дзіцяці з усёй рэгіёнаў вобласці.

Адносяцца да кожнага маленькага пацыента вельмі клопатліва. Нездарма гэта медыцынская ўстанова першай атрымала ад Сусветнай арганізацыі аховы здароўя статус бальніцы, дзе добрабычылівае стаўленне да дзіцяці. Галоўны ўрач паказаў нам корпус, што знаходзіцца на рэканструкцыі. Утульныя палаты разлічаны на два дзіцяці і дзве мамы. Дызайнеры спецыяльна распрацавалі нестандартную мэблю. А вось платная палата, дзе будзе знаходзіцца адна маці з дзіцём...

Урач Андрэй Кротаў, які праводзіць ультрагукавое даследаванне, перад візітам дэпутатаў запрасіў маленькага пацыента дапамагчы прадэманстраваць, як дзейнічае новае камп'ютарнае абсталяванне коштам болей за 970 мільёнаў беларускіх рублёў. Наогул, у гэтай бальніцы ўсё абсталяванне служыць не болей за 10 гадоў. Сёлета закупляюць новае...

Медыцына ў цэнтры ўвагі

Толькі летася на выкананне рамонтна-будаўнічых работ медыцынскім установам вобласці было выдзелена болей за 43,2 мільярда беларускіх рублёў. Узровень смяротнасці ў рэгіёне ў параўнанні з пазамінульным годам павялічыўся на 4,7 працэнта. Тлумачыцца гэта ўкараненнем прафільных тэхналогій у рабоце арганізацыі першай медыка-санітарнай дапамогі. На 5,6 працэнта павялічылася нараджальнасць. Не было ніводнага выпадку мацярынскай смяротнасці. Згодна з планами спецыяльнай праграмы развіцця аховы здароўя вобласці, у бліжэйшыя некалькі гадоў закранецца кадравая праблема. Але ж вырашаецца яна не без цяжкасці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,

ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,

УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:

МАЛАФЕЕЎ А. А., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і маскіраванні;

АНИКЕЕВА Л. А., старшыня Пастаяннай камісіі Палаты Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце;

САСОНКА М. П., член Пастаяннай камісіі Палаты Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце;

СЯЛІЦКА В. С., старшыня Гомельскага абласнага Савета дэпутатаў;

СІВАКОЎ В. А., старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;

ЯРКОВІЧ В. І., старшыня Круглянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК:

Наталія КАРПЕНКА. Кантакты тэлефон 292 21 03.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

БЕЗ ДАТАЦЫЙ НЕ АБЫСЦІСЯ...

У практыцы работы дэпутата, упавнаважанай Прыбытоўскага сельскага Савета Гомельскага раёна Людмілы ЗВЕРАВАЙ быў такі эпізод: статак жывёлы мясцовай эксбасы «Гомельскае» пататаў пасевы на ўчастках 212 жыхароў вёскі Клімаўка. Людзі ні да якой вышэйшай інстанцыі не сталі звяртацца са скаргамі, а прыйшлі да Зверавай: Міхайлаўна, як такое магло здарыцца? І што рабіць будзем?

Людміла Міхайлаўна давала факт да ведама кіраўнікоў гаспадаркі, дамовілася з імі, што страты, нанесеныя людзям, будуць кампенсаваныя, пасля чаго ўзяліна пытанне: а як падлічыць урон? І сельгаскультуры розныя, і розная ступень іх пашкоджанасці, і патрабаванні некаторых пацярпелых жыхароў празмерныя... Да ўсяго гэтага Зверавая аднеслася вельмі сур'ёзна, асабліва калі тлумачыла людзям, у чым яны маюць і ў чым не маюць рацыі. Адным словам, ва ўсім разабралася сама, праявіўшы і такт, і прычыновасць.

Мне расказвалі і пра тое, як Зверавая «прыстрэліла» вадзіцельку грузавых аўтамабіляў, якія на запраўку на склад гаруча-эмазачных матэрыялаў ездзілі не палявой дарогай, а па вёсцы... Як яна звярнулася да кіраўнікоў дзяржаўтінспекцыі, каб пры ўездзе ў Клімаўку тая распрадзіліся пакласці «афіцыйнага» — абмежавачы тур рух. Як пераканана людзей, каб яны наводзілі парадка на сваёй вуліцы, каб дапамагалі (шляхам невялікіх грашовых узносаў) наводзіць чысціню.

— Актыўная грамадская пазіцыя ў гэтага чалавека, — гаворыць стар-

шыня Гомельскага раённага Савета дэпутатаў Тамара Прымак. — І добра, што не адна яна такая. Напрыклад, у старшыні сельскага камітэта пасёлка Перамога Улукаўскага сельсавета Людмілы Мурашка асноўная работа — у вайсковай частцы, а на грамадскіх пачатках яна многае робіць па зборы добраахвотных узносаў на добраўпарадкаванне, асабіста займаецца пытаннем вучлінага асвятлення пасёлка. З'явілася ініцыятарам добраўпарадкавання брацкай магілы савецкіх воінаў. У справу ў выніку ўключылася не толькі мясцовае насельніцтва, але і вайсковая частка, якая ўзяла шэфства над магілай.

— А ў цэлым, — гаворыць Тамара Прымак, — уся работа па вырашэнні жывёльных пытанняў людзей будучы ў раёне на аснове ўзаемадзейня выканаўчай і прадстаўнічай уладаў базавога і пярвічнага ўзроўняў, раённых службаў. Мы сур'ёзна працуем з органамі самакіравання па цэлым комплексе пытанняў. З удзелам сельскай, вучлінай, дамавыя камітэты, старастаў, упавнаважаных правядзюцца агрульныя сходы грамадзян, на якіх вывучаюцца найбольш актуальныя пытанні жыццязабеспячэння насельніцтва. Летась жыхары раёна ў мэтанавы пазабоджэжныя фонды было ўнесена ў добраахвотным парадку каля 140 мільёнаў рублёў. Работа ў гэтым накірунку працягваецца і сёлета. Наогул жа патрабаванні Указа № 21 кардынальным чынам мяняюць падыходы да фарміравання бюджэту пярвічнага ўзроўня.

Рашэннем райсавета ўстаноўлены такі пералік асноўных даходных крыніц бюджэту пярвічнага ўзроўня (і ён адпавядае патрабаванням Указа): зямельны падатак (19 працэнтаў), падатак на нерухомасць (33), адлічэнні ад падатку з продажаў (25) і г.д. Па іншых жа даходных крыніцах п.д.д. па наступленню грошай на сёлета не даводзіўся. І гэта азна-

чае, што дадаткова атрыманія грошы сельсаветы могуць выкарыстаць самастойна, па сваім жаданні.

Дарэчы, вышэйзгаданыя 140 мільёнаў рублёў добраахвотных узносаў грамадзян былі накіраваны на рамонт 176 шахтавых калодзежаў, ліквідацыю 150 несанкцыянаваных звалі і некалькіх дзесяткаў аварыйных дрэў, навядзненне парадку на могілках, на вырашэнне іншых пытанняў жыццязабеспячэння насельніцтва. Але запланаваных даходаў сельсаветам яўна недастаткова. Таму прадудлежана зусім не выдзяляць сродкі на знос састарэлых і пустых будынкаў. Ды і на добраўпарадкаванне запланавана ўсяго 362,5 мільёнаў рублёў — а ўлічыце, што аплата ж за вулічнае асвятленне за пяць месяцаў ужо склала 272,6 мільёнаў рублёў. Таму без датацый не абыйсца, а значыць, райсавет падтрымлівае прапановы фінансавання аддзела аб дадатковым выдзелены 388,9 мільёнаў рублёў для патрэбы сельвыканкамаў. Даходы сельсаветаў далёка не пакрываюць іх расходу, даводзіцца з раённага бюджэту выдзяляць да пяці дзесяткаў працэнтаў датацый.

Што да зносу старых дамоў у вёсках, то ў прыгарадных населеных пунктах іх або няма

ГЛАВА 1 АГУЛЬНЫ ПАЛАЗЭННІ

Арткул 1. Паняцце іпатакі і абавязальнасць у выкананні

1. Іпатака — заклад нерухомай маёмасці (зямельных участкаў, капітальных пабудов (будынкаў, збудаванняў) і інш.) і іншай маёмасці, які прыроўнены заканадаўчымі актамі да нерухомай рэчы.

2. У выніку іпатакі крэдытор па абавязальнасці, забяспечаным іпатакай (закладатрымальнік), мае права ў выпадку невыканання даўжніком гэтага абавязальнасці атрымаць задовальненне з кошту перададзенай у іпатаку маёмасці пераважна перад іншымі крэдытарамі асобы, якой належыць гэта маёмасць (закладавальнік), за выключэннем выпадку, прадугледжанага заканадаўчымі актамі.

3. Іпатака можа ўзнікнуць з дагавора (іпатака ў выніку дагавора) або па падставе заканадаўчага акта пры наступленні ўказаных у ім акаліччанняў, калі ў заканадаўчым акце прадугледжана, якая маёмасць і для забеспячэння якой абавязальнасць прызначаецца, што знаходзіцца ў іпатацы (іпатака ў выніку заканадаўства).

4. Правы, устаноўленыя гэтым Заключэннем, прымяняюцца да іпатакі ў выніку заканадаўства, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі.

Арткул 2. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб іпатацы

1. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб іпатацы засноўваюцца на Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і складваюцца з нарматыўных прававых актаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь, Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб змяшч. Жылтваў і кодэкса Рэспублікі Беларусь аб гэтага Закона і іншых актаў заканадаўства.

2. Правы іпатакі шматгатовых насаджэнняў, вятраных і марскіх суднаў, суднаў унутранага плавання, суднаў плавання «пра — мора», касмічных аб'ектаў устанавляюцца заканадаўчымі актамі.

Арткул 3. Абавязальнасць, якая забяспечваюцца іпатакай

Іпатакай могуць быць забяспечаны абавязальнасці па крэдытных дагаворах, дагаворах займу, куплі-продажу, арэнды, падаруку і дагаворах, у якіх аднаму з прычыненняў шкоды, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі.

Арткул 4. Патрабаванні, якая забяспечваюцца іпатакай

Іпатакай забяспечваюцца патрабаванні ў тым памеры, які гэтыя патрабаванні маюць да моманту задовальнення, уключаючы памер асноўнага абавязальнасці, а таксама, калі іншае не прадугледжана дагаворам, працэнты, нэйўстойкі, патрабаванне аб вяртанні страт, прычыненыя пратэрмінаваннем.

Арткул 5. Забеспячэнне іпатакай дадатковых расходаў закладатрымальніка

1. У выпадку, калі закладатрымальнік у адпаведнасць з умовамі дагавора аб іпатацы або з-за неабходнасці нясе расходы па выплаце запозычанасці закладдавальнікам на плячых або бюджэт і (або) іншых абавязковых плячых, звязаных з маёмасцю, што з'яўляецца прадметам іпатакі, з'яўляюцца расходаў закладатрымальніка гэтыя абавязальнасці і абавязальнасці пры абавязальнасці забеспячэння іпатакай гэтай маёмасці.

2. Іпатакай забяспечваюцца расходы закладатрымальніка на ўтрыманне і (або) ахову маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у выпадках, прадугледжаных дагаворам аб іпатацы.

3. Калі іншае не прадугледжана дагаворам, іпатака забяспечвае таксама расходы па абарачэнні спяганна на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, уключаючы расходы на аднаўленне і абавязальнасці пры абавязальнасці пры абавязальнасці забеспячэння іпатакай гэтай маёмасці.

Арткул 6. Прадмет іпатакі

1. Прадметам іпатакі могуць быць нерухомай маёмасць і іншая маёмасць, прыроўненая заканадаўчымі актамі да нерухомай рэчы, у тым ліку якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння дагавора аб іпатацы не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам (далей — маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі).

2. Калі іншае не прадугледжана дагаворам аб іпатацы, маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, лічыцца закладанай разам з прыладамі, які адзінае цэлае.

3. Пра іпатацы прадпрыемства як маёмаснага комплексу права заклада распаўсюджваюцца на ўсю маёмасць, якая ўваходзіць у склад маёмаснага комплексу, уключаючы права патрабавання і выключныя правы, у тым ліку набыты ў перыяд іпатакі, калі іншае не прадугледжана заканадаўчымі актамі або дагавора аб іпатацы.

4. На атрыманне ў выніку выкарыстання маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, плады, прадукцыю і даходы права закладу распаўсюджваюцца ў выпадках, прадугледжаных дагаворам аб іпатацы.

5. Маёмасць не можа быць прадметам іпатакі, калі на яе ў адпаведнасць з грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам не можа быць звернута спяганне на выкананых дакументах.

Частка маёмасці, падлегаючай у натуральным вымярэнні права выключэння (непадзельная рэч), не можа быць самастойным прадметам іпатакі.

5. Іпатака зямельных участкаў, іншай маёмасці дапускаецца толькі па сталой, палкоўкі і абарот дапускаецца заканадаўчымі актамі.

Участкі нетраў, водныя аб'екты, лсы не могуць быць прадметам іпатакі.

6. Маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, не перадаецца закладатрымальніку.

Арткул 7. Закладавальнік

Права перадачы ў іпатаку маёмасць, якая знаходзіцца ў прыватнай уласнасці, належыць яго ўласніку, а калі маёмасць перададзена ў гаспадарчае распараджэнне, — асобе, якой маёмасць належыць на правае гаспадарчае распараджэння. У выпадках, прадугледжаных гэтым пунктам, пунктам 1 артыкула 9 і пунктам 4 артыкула 52 гэтага Закона і іншымі актамі заканадаўства, перадача маёмасці ў іпатаку магчыма толькі пасля атрымання згоды або дазволу выкананых у асяродку іпатакі, належаць іншай асобе, якой маёмасць належыць на правае гаспадарчае распараджэння, мае права перадаць яе ў іпатаку толькі са згоды ўласніка.

Права перадачы ў іпатаку маёмасць, якая знаходзіцца ў дзяржаўнай уласнасці, належыць уласнасці, а калі маёмасць перададзена ў гаспадарчае распараджэнне, — асобе, за якой гэта маёмасць замачвана на правае гаспадарчае распараджэння.

Перадача маёмасці ў іпатаку асобай, за якой гэта маёмасць замачвана на правае апераўтыўнага кіравання

на або бязвыплатнага карыстання, не дапускаецца.

Выпадкі і парадак перадачы ў іпатаку маёмасці, якая знаходзіцца ў рэспубліканскай уласнасці, вызначаюцца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, а маёмасць, якая знаходзіцца ў камунальнай уласнасці, калі іншае не вызначана Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, — мсцовымі Саветамі дэпутатаў.

2. Закладавальнікам на дагаворы аб іпатацы могуць быць як сам даўжнік па асноўным абавязальнасці, забяспечаным іпатакай, так і асоба, якая не ўдзельнічае ў гэтым абавязальнасці (трэцяя асоба). Пры гэтым патрабаванне крэдытора па абавязальнасці, забяспечаным іпатакай, да закладдавальніка — трэцяй асобе аб'ямоўваюцца маёмасцю, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, калі іншае не ўстаноўлена пагадненнем бакоў або заканадаўствам.

3. Пры правапераемнасці, у тым ліку ў парадку спадчынасці, маёмасць, што з'яўляецца прадметам іпатакі, іпатака завоюецца. Пераход права ў абавязку да правапераемніка (спадчыніцкай) такой маёмасці ажыццяўляецца ў адпаведнасць з пунктамі 1 і 2 артыкула 26 гэтага Закона.

Арткул 8. Закладатрымальнік

1. Крэдытор па абавязальнасці, забяспечаным іпатакай, з'яўляецца закладатрымальнікам на дагаворы аб іпатацы, што забяспечвае выкананне гэтага абавязальнасці.

2. Закладатрымальнікам на дагаворы аб іпатацы зямельных участкаў могуць быць банкі, пералік якіх вызначаныя Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь, Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб змяшч. Жылтваў і кодэкса Рэспублікі Беларусь аб гэтага Закона і іншых актаў заканадаўства.

2. Правы іпатакі шматгатовых насаджэнняў, вятраных і марскіх суднаў, суднаў унутранага плавання, суднаў плавання «пра — мора», касмічных аб'ектаў устанавляюцца заканадаўчымі актамі.

Арткул 9. Іпатака маёмасці, якая знаходзіцца ў агульнай уласнасці

1. Маёмасць, якая знаходзіцца ў сумеснай уласнасці, можа быць перададзена ў іпатаку пры наяўнасці пісьмовай згоды на гэта ўсіх уласнікаў.

2. Удзельнік долевай уласнасці можа закласці сваю долю ў іпатаку агульнай уласнасці без згоды іншых уласнікаў.

3. Пры перадачы ў іпатаку кватэры ў шматкватэрным жылым доме адначасова ў іпатаку пераходзіць і доля закладдавальніка ў пратэрмінаўнай уласнасці на агульную маёмасць жыллага.

4. У выпадку абарачэння спяганна па патрабаванні закладатрымальніка на долю ў правае агульнай уласнасці пры яе продажы прымяняюцца правы артыкулаў 253 і 258 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Арткул 10. Вызначэнне кошту маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, пры заключэнні дагавора аб іпатацы

1. Кошт іпатакай дагавора аб іпатацы кошт маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, вызначана пагадненнем бакоў, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўчымі актамі. Пры гэтым кошт зямельнага ўчастка, які з'яўляецца прадметам іпатакі, не можа быць ніжэйшым за кадастравы кошт гэтага зямельнага ўчастка, а кошт размешчаных на зямельным участку капітальных пабудов (будынкаў, збудаванняў) або незарэгістраваных кансерваваных капітальных будынкаў, з'яўляюцца прадметам іпатакі, кошт можа быць ніжэйшым за іх кошт, вызначаны рынковым метадам.

Калі адзін з бакоў пры заключэнні дагавора аб іпатацы патрабуе правае аднаўленне незалежнай ацэнкі, такія ацэнкі абавязковыя для бакоў. Пры гэтым выкарыта ацэнкі выбіраюцца па ўзаемнай згодзе бакоў.

2. У выпадках, устаноўленых заканадаўствам, праводзіцца абавязковая ацэнка маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі.

3. Умовы парадка ацэнкі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, вызначаныя заканадаўствам.

ГЛАВА 2 ДАГОВОР АБ ІПАТАЦЫ. УЗНІКНЕННЕ І СПІНЕННЕ ІПАТАКІ

Арткул 11. Форма і парадак заключэння дагавора аб іпатацы і іншых дагавораў, якія ўтрымліваюць абавязальнасць, што забяспечваюцца іпатакай

1. Дагавор аб іпатацы павінен быць заключаны ў пісьмовай форме. Дагавор аб іпатацы ў забеспячэнні павінен быць натарыяльна паверджаны, падлягае натарыяльнаму сведчэнню.

Калі закладдавальнікам зямельнага ўчастка з'яўляецца грамадзянін Рэспублікі Беларусь, то дагавор аб іпатацы павінен быць засведчаны натарыяльна або рэгістратарам тэрытарыяльнай арганізацыі па дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, правоу на яе і зделак з ёю (далей — рэгістратар) па месцы знаходжання зямельнага ўчастка.

2. Дагавор аб іпатацы лічыцца заключаным з моманту яго дзяржаўнай рэгістрацыі, за выключэннем выпадку іпатакі маёмасці, якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння дагавора аб іпатацы не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам. Дагавор аб іпатацы маёмасці, якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння дагавора аб іпатацы не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам, лічыцца заключаным з моманту надання дагавору аб іпатацы ў пісьмовай форме.

3. Пры ўключэнні пагаднення аб іпатацы ў іншы дагавор, які ўтрымлівае абавязальнасць, што забяспечваецца іпатакай, у дадзеным да форме, зместу і дзяржаўнай рэгістрацыі гэтага дагавора павіны быць выкананы патрабаванні, устаноўленыя для дагавора аб іпатацы.

4. Невыкананне формы дагавора аб іпатацы і (або) патрабаванняў яго дзяржаўнай рэгістрацыі цягне за сабой несапраўднасць дагавора аб іпатацы.

Арткул 12. Змест дагавора аб іпатацы

1. У дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, яе назва, месца знаходжання і даставоўка для ідэнтыфікацыі гэтай маёмасці апісанне, кошт, а таксама сутнасць, памер і тэрмін выканання абавязальнасці, якое забяспечваецца іпатакай.

2. У дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны права, на падставе якога маёмасць, што з'яўляецца прадметам іпатакі, належыць закладдавальніку, і назва арганізацыі па дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, правоу на яе і зделак з ёю, закладдавальнік, што ажыццявіў рэгістрацыю гэтага права. Звесткі, прадугледжаныя гэтым пунктам, не ўказваюцца ў дагаворы аб іпатацы маёмасці, якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння дагавора аб іпатацы не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам.

Арткул 13. Сутнасць абавязальнасці, што забяспечваюцца іпатакай, павіна

быць указаная ў дагаворы аб іпатацы з указаным падставы ўзнікнення абавязальнасці. У выпадках, калі гэта абавязальнасць заснавана на якім-небудзь дагаворы, павіны быць указаны баі гэтага дагавора, дата і месца яго заключэння. Калі памер абавязальнасці, што забяспечваецца іпатакай падлягае вызначэнню ў будучым, у дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны парадкі і іншыя неабходныя ўмовы яго вызначэння.

4. У дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны, што правы закладдавальніка, калі гэта не супярэчыць заканадаўчым актам, сведчацца закладанай, калі аб гэтым дасягнута пагадненне паміж закладдавальнікам і калі ён з'яўляецца трэцяй асобай — таксама і даўжніком па абавязальнасці, забяспечаным іпатакай, і закладатрымальнікам.

Калі правы закладатрымальніка сведчацца бездакументарнай закладанай, то ў дагаворы аб іпатацы ўказваюцца рэкізвіты рахунку «дпо» закладатрымальніка.

У дагаворы аб іпатацы таксама павіны быць указаны ўсе ўмовы, адносна якіх па заяве аднаго з бакоў павіны быць дасягнута пагадненне.

Арткул 14. Папярэджанне закладатрымальніка аб правах трэцяй асобай на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі

Пры заключэнні дагавора аб іпатацы, за выключэннем выпадку заключэння дагавора аб іпатацы маёмасці, якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння такога дагавора не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам, закладдавальнік абавязаны ў пісьмовай форме папярэдзіць закладатрымальніка аб усіх выдках маёмасці, якія паступіць у іпатаку рэгістрацыі трэцяй асобай на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі (папярэдзіць іпатакаж; правах пакідаюцца карыстання, арэнды; сервітутаў і іншых правах на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі). Невыкананне гэтых абавязку дае закладатрымальніку права патрабавання дэтрмінавава выканання абавязальнасці, забяспечанага іпатакай, або змянення ўмоў дагавора аб іпатацы.

Арткул 15. Спінненне іпатакі

1. У выпадку спіннення абавязальнасці, забяспечанага іпатакай, а таксама па падставе, прадугледжаных Грамадзянскім кодэкса Рэспублікі Беларусь для спіннення абавязальнасці, у тым ліку:

у выпадку правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

2. У выпадку іншай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

3. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

4. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

5. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

6. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

7. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

8. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

9. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

10. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

11. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

12. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

13. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

14. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

15. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

16. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

17. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

18. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

19. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

20. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

21. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

22. У выпадку інашай правамернай прымысовай канфіскацыі маёмасці, якая з'яўляецца прадметам іпатакі, у закладдавальніка інаша маёмасць, якая прадстаўляецца адпаведнай кампенсатцыяй.

правапераемства, у тым ліку ў парадку атрымання ў спадчыну; рашэння суда аб прызнанні права перадачы маёмасці на якім-небудзь дагаворы, павіны быць указаны баі гэтага дагавора, дата і месца яго заключэння. Калі памер абавязальнасці, што забяспечваецца іпатакай падлягае вызначэнню ў будучым, у дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны парадкі і іншыя неабходныя ўмовы яго вызначэння.

4. У дагаворы аб іпатацы павіны быць указаны, што правы закладдавальніка, калі гэта не супярэчыць заканадаўчым актам, сведчацца закладанай, калі аб гэтым дасягнута пагадненне паміж закладдавальнікам і калі ён з'яўляецца трэцяй асобай — таксама і даўжніком па абавязальнасці, забяспечаным іпатакай, і закладатрымальнікам.

Калі правы закладатрымальніка сведчацца бездакументарнай закладанай, то ў дагаворы аб іпатацы ўказваюцца рэкізвіты рахунку «дпо» закладатрымальніка.

У дагаворы аб іпатацы таксама павіны быць указаны ўсе ўмовы, адносна якіх па заяве аднаго з бакоў павіны быць дасягнута пагадненне.

Арткул 14. Папярэджанне закладатрымальніка аб правах трэцяй асобай на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі

Пры заключэнні дагавора аб іпатацы, за выключэннем выпадку заключэння дагавора аб іпатацы маёмасці, якая паступіць закладдавальніку ў будучым і якая на момант заключэння такога дагавора не лічыцца створанай у адпаведнасці з заканадаўствам, закладдавальнік абавязаны ў пісьмовай форме папярэдзіць закладатрымальніка аб усіх выдках маёмасці, якія паступіць у іпатаку рэгістрацыі трэцяй асобай на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі (папярэдзіць іпатакаж; правах пакідаюцца карыстання, арэнды; сервітутаў і іншых правах на маёмасць, якая з'яўляецца прадметам іпатакі). Невыкананне гэтых абавязку дае закладатрымальніку права патрабавання дэтрмінавава выканання абавязальнасці, забяспечанага іпатакай, або змянення ўмоў да

Свята ў форме. Параднай і спартыўнай

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Пазней (дакладны час яшчэ не вызначаны) на скрыжаванні праспектаў Пераможаў і Машэрава паначка парад і святочнае тэатралізавае шэсце. Як раска- заў ваенны камандант Мінскай ваеннай каманды Анатоль Грыцаў, удзел у парадзе возьмуць больш як 2700 ваеннаслужачых розных радоў войскаў, курсантаў Ваеннай Акадэміі, выхаванцаў Мінскага савураўскага ваеннага вучылішча. Урачыстым маршам прайдучь 20 парадных разлікаў, у тым ліку ў франтавай форме часоў Вялікай Айчыннай вайны, сучаснай параднай і сучаснай баявой форме. Завершаць парад плац-парад роты ганаровай варты і ваенны аркестр. Што да тэатралізаванага шэсця, яго ўдзельнікамі стануць прыкладна 8 тысяч чалавек, у тым ліку больш як 1,5 тысячы, «узброеныя» сцяжкамі, будучы стварыць каларовы фон. Пакуль жа, з 16 чэрвеня, у Футбольным манежы штодня праходзяць рэпетыцыі шэсця — сёлета, дарэчы, яно прысвечана Году здароўя.

Большасць беларусаў па традыцыі глядзіць тэатралізавае шэсце ў прамой трансляцыі па тэлебачанні. Акрамя таго, прамая трансляцыя адбудзецца на вільных плазменных экранях, што змешчаны ў цэнтры горада і ў метро. Для тых жа, хто жадае трапіць на месца падзей непасрэдна, падрыхтавана вялікая трыбуна на 500 сядзачых месцаў (для ветэранаў, якіх даставяць на свята асобным транспартам). Яшчэ для 20 000 чалавек прадугледжаны стаячыя месцы (для параўнання: летась іх было 17 000). Увогуле для глядачоў прадугледжаны выпуск 5 розных відаў білетаў — у розныя зоны, каб забяспечыць зручнасць назірання і адначасова грамадскі парад.

Фіналам святонных мерапрыемстваў 3 ліпеня стане **гала-канцэрт акцыі «Мы — беларусы!»**, які пачнецца а 21 гадзіне ля стэлы «Мінск — горад-герой». Да гэтай пары прайшло ўжо каля 70 канцэртаў гэтай акцыі, але выніковы стане самым відэавішчым і маштабным. Папулярныя беларускія выканаўцы, лепшыя творчыя калектывы рэспублікі, а таксама «маскоўскія беларусы» — Дзімітрій Калдун, Рус-

ЁН НЕ ХАЦЕЎ ПРАПУСЦІЦЬ ЦЯГНІК

Таму, ідучы, што мукі быў п'яны, а п'янаму, як кажучы, мора па калена. Так вась і атрымалася, што той вясковы (дарэчы, яму яшчэ пачацэвалі) быў траўмаваны, калі спрабаваў перайсці пуду на чыгуначным пераездзе Капіцэвічы — Муляраўка. Неасцярожнасць на чыгуначнай сёлета і некаторыя жыхары Гомельшчыны. У выніку сем чалавек загінулі і восем атрымалі цяжкія траўмы.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Прафесіяналы

У МІНСКУ АДБУДЗЕЦА НАПАД

На асобу, бяспеку якой гарантуюць удзельнікі конкурсу «Целахоўнік-2008»

Учора ў «Раўбічах» стартаваў V міжнародны кубак сярод прафесійных целахоўнікаў. Упершыню гэты традыцыйны турнір даверылі правесці нашай краіне (раней яго гаспадыня была Расія). Паводле слоў арганізатараў, Беларусь выбрана не выпадкова, бо ў нашай рэспубліцы добрыя традыцыі забеспячэння бяспекі людзей і дастаткова высокі ўзровень прафесіяналізму ў супрацоўніцтве спецадраздзяленняў. Калісьці спартсменці сек'юрыці праходзілі і на Захадзе, але пасля тэракта 2001 года ў Нью-Йорку на гэты турнір забліліся. Аднавілі конкурс целахоўнікаў на Украіне. Праўда, там ён меў спартыўны накірунак. У Беларусі ад яго адшлілі, каб захаваць спецыфіку работы супрацоўнікаў службы бяспекі.

Спаборніцтвы-вучэнні

«Целахоўнік-2008» не столькі спаборніцтва, колькі вучэнне для супрацоўнікаў, якія забяспечваюць бяспеку фізічных асобаў, — заявіў старшыня аргкамітэта турніру Аляксей Шабуновіч. — Удзельнікі пакажуць асноўныя навыкі целахоўнікаў — гэта тэхніка выканання прыёмў рукапашагна бою, аказанне экстрэмальнай медыцынскай дапамогі, абарончая стральба і г.д. Гэты турнір максімальна набліжаны да рэальных умоў работы целахоўнікаў, а яна шматгранная, бо адбываць ж можа што заўгодна і дзе заўгодна — лес, вада, горад, поле і г.д. Змяняюцца людзі, умовы аперацыйнай абстаноўкі. Галоўны суддзя турніру Вячаслаў Занеўскі нагадаў, што каманды могуць падаваць апеляцыі, калі яны не згодныя з рашэннем арбітра. За памылкі прадугледжаны штрафныя санкцыі. Праўда, за ўсе гэтыя гадзі ўдзел у спаборніцтвах суддзі не памыліліся ні разу, што пацвердзіў «разбор палётаў»

Учора ўдзельнікі прадэманстравалі сваё майстэрства вядзення рукапашагна бою, а сёння пачы-

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

І адно з іх — на дачным пасёлку каля вёскі Яловіца Смалявіцкага раёна. А пачыналася яно быццам бы выпадкова. Уздзельнічаючы ў падзеле і размеркаванні зямлі на садовыя ўчасткі, жыхар Жодзіна Уладзімір Глазун адчуў каля някідкай і нізкай мясцінкі нейкую энергетычную лагуду і міжволі падумаў: мне б гэты кавалак. І трэба ж такому здарыцца, са 140 участкаў ён выцягнуў менавіта гэты — дваццаць семі.

«27 — мая любімай лічба, бо дзень нараджэння таксама дваццаць семі», — кажа гаспадар участка, творца па прызначэнні, работнік жодзінскага камунгаса. За 15 гадоў дачніцтва Уладзімір Сямёнавіч паспеў узвесці двухузроўневы перам з буту, гасіявы драўляны дом, пракласці амаль 100-метровы масток праз балота да ракі.

Дзівовае і тат не бывае

НА КАМАРОЎЦЫ ЎЛАДАРЫЦЬ ВІТАМІН!

На сталічным Камароўскім рынку значна пабелела свежай садавіны і гародніны і, адпаведна, пакупнікоў. Апошніх, акрамя ўласна багатага выбару, прыцягваюць і цэны, якія на некаторыя вітамінную прадукцыю сталі больш прымальнымі.

Скажам, лімоны, якія на працягу доўгіх месяцаў былі ўстойліва дарагімі, нарэшце «упалі» ў кошы — не дзе з 9 тысяч да 7,5 тысяч рублёў за кілаграм. Вялікі выбар абрыкоўсаў, якія прадаюць па 6–6,5 тысяч рублёў за кілаграм. Персікі прадаюць па 7–8 тысяч. Беларускія гуркі добра разыходзяцца па 2,2–2,3 тысячы рублёў. Памідоры прадаюць і айчыныя, і турэцкія, і іспанскія. Цана вагаецца ад 4,3 да 4,8 тысяч рублёў за кілаграм. Капусты «пекінка» каштуе на рынку 4 тысячы, белакачанная капуста «упала» да 1,8–2 тысяч. Вельмі шмат маладой бульбы, прычым зусім дробненькую, нібы

Сяргей РАСОЛЪКА.

МАТАЦЫКЛА НЯМА І ДОЛАРЫ ЗАБРАЛІ

Калі вучань адной навучальнай установы ў Баранавічах захацеў абмяняць сто долараў, то яго затрымалі — купюра аказалася фальшывай. Хлопец за долары прадаў матацыкл «Днепр», але тыя былі грубай падробкай. І застаўся навучэнец без матацыкла і грошай.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ШУЛЬПЯКОЎ І ЧЫТАННІ

У бібліятэцы пачытаў я вершы разам з расійскім паэтам Глебам Шульпяковым. Я мусіў лепей чытаць свае тэксты, але прачытаў кепска, бо даходзіў да сярэдзіны верша і пачынаў хвалявацца: «Які слабы радок! Трэба тэрмінова правіць, неадкладна перапісаць...» Даводзілася чытаць далей і далей, а мяне пачынала проста трэсці ад саманезадаваленасці. Відавочна, не хапаў я мяне самаўпэўненасці для публічных чытанняў. І на радзёй я гэтаксама торгаюся, і голас здрадлива ўздрыгвае, і я захлінаюся ўпэснымі словамі. Шульпякоў чытаў крху раўней, прынамсі, так мне здавалася, бо, калі шыра, я не слухаў яго зусім, бо думкаў, як бы спакійнай агучыць наступны тэкст. Каб не праваліць вечарыню, я прынёс і паказаву кіліцы з малочкамі. Шульпякоў малочкі спадабаліся. Напэўна, каб Глеб паказаў мне свае малочкі, яны б мне спадабаліся таксама. А вось Шчырцу Вішнёву не спадабалася тое, што Шульпякоў зусім не ведае беларускай літаратуры і культуры. Пра сваю незадаваленасць Шчырцу вырашыў абвясціць прысутным. Пакрычваю і пакінуў залу. Без таіх выхадак не абыходзіцца ні адна вечарыня. Людзі прывыклі. Публіка сабралася патыччана, што парадвала, і слухалі ўсе спакойна і уважліва, што дзіўна і дзіўна. Пасля вечарыны да мяне падыйшоў Андрэй Хадановіч і сказаў, што злавяў кайф ад майго верша «Адліга ў Вільні». Глеб падарыў мне сваю кнігу «Жолуд», якую я спакойна пачытаў пад настольнай лямпаю. З «Жолудам» у кішэні я вышаў на халодную вуліцу, і стала мне добра.

ПЯТРОЎ І ТЫТУНЁВЫ ДЫМ

Хто з нас — тых, хто любіць тытунёвы дым — не марыў кінуць паліць? Колькі пра тое сказана і пераканана? А мне ўвесь час гадваюцца словы втражыста Пятрова: «Я кіну курчыць у тое ж імгненне, калі прядумаю сабе іншы занятак на аўтобусным прыпынку. Ну што я павінен рабіць на прыпынку, калі не паліць цыгарэтаў?»

БАРЫС І ВУШЫ

У сталюцы «Лідо» Барыс еў сваяву вусу. «Я так люблю сваяву вусу, што раз на тыдзень абавязкова сюды прыходжу, каб іх з'есці. Хутка паеду на стажыроўку ў Германію. Цікава, там можна будзе знайсці такія ж смачныя вусы?» Сам я ў Нямеччыне ніколі не быў, і пра наяўнасць сваяву вусу ў тамтэйшых сталюках нічога сказаць не змог. «Я спадабаўся немцам, і яны мяне запрасілі на тры месяцы. Яны прыехалі сюды, паглядзелі на твуйшых мастакоў і выбралі мяне. Я ім спадабаўся і цяпер падвучваю нямецкую мову. Дык пра сваяву вусу ў Германіі ты нічога сказаць не можаш?» Мне чамусьці збралася шкада Барыса з ягоным недадзеным сваяву вусам на сальнай талерцы.

ЭЛЕКТРЫК І НАСТРОЙ

Ідзеш, спяшаешся, бяжыш, сам сябе падганяеш, імчыш, ажно ног не чуеш. Цябе чакае праца. Ты наплавана, ты панамалёўваў перспектывы, ты наскладаў плану, рабіць не перапрабаш. Кожная хвіліна на ўліку, кожнае імгненне даражэйшае за вечнасць. Пралятаеш цёмны калідор, завальваюцца ў майстэрню, а тамкая няма святла. Пстрыкнай не пстрыкай тымі выключальнікамі, а нічога не выракасацца. Цёмна, чорна, змрок. Ты стаіш на дне чэрнаты і ўслухоўваешся, як абсыпаюцца шпалаткі пясочнак твай выбудаваны ў марах замка. Канец. Ты чакаеш на вуліцы электрыка. Тае абрыдла чаканне, і ты сыходзіш бадзьяцца па горадзе. Ты вяртаешся. П'яны электрык вылазіць з сутарэнняў і кажа, што ўсё склалася выдатна і святло гарыць. Лямпацкі сапраўды гарыць, толькі СВЯТЛА няма. Ну няма СВЯТЛА, а нябачны пясоч шпалаткі і сыплецца, сыплецца і бездань.

ВІСАРЫЁН І АНТЫРЭХА

У маёй памяці яшчэ не сцерліся часы, калі ў кабінетах рэдактароў ды школьных класах рускай літаратуры царавалі партрэт апантанана Вісарыёна Бялінскага. Нешта маньякальнае свічлася ў тым партрэце, нешта ад Раскольнікава было ў ім. Што? Чаму штатныя аматары літаратуры так настойліва ўпрыгожвалі свае гнёзды гэтым бюржуйскім тварам? Я спрабаваў вычытаць сакрэт у тэкстах Бялінскага. Марна, бо ў параўнанні з Гоголем, якога Вісарыён спрабаваў крытыкаваць і вучыцца, ён прастая нікічманасць. І раптам я пачуў разгудку, я пачуў у гучанні імені Вісарыён антырэху ад імя па бацьку Вісарыёнавіч. Партрэт апантананага Вісарыёна проста замаячы партрэт Язэпа Вісарыёнавіча, партрэт Бялінскага іграў у пэўных умовах ролю партрэта Сталіна.

КАЛІ ВАС ТРЭБА АБАРАЊІЦЬ...

У Расіі вельмі распаўсюджаныя так званыя прыватныя ахоўнікі. У нашай жа краіне ахоўнай дзейнасцю займаюцца Служба бяспекі Прэзідэнта і супрацоўнікі міліцыі. Калі нейкая асоба, у прыватнасці, бізнэсмен, зачоха, каб забяспечыць яго ўласную бяспеку ці яго сям'і, варта звярнуцца ў Дэпартамент аховы МУС.

Ірына ПРЫМАК.

Дарэчы, усе аздобы з металу, дрэва і каменю — цалкам яго работа. Цяпер першая задача — завяршыць будоўлю фрэгата, які ўжо вылучаецца над усім салоднікім таварыствам сваімі пунсовымі ветразамі, а насамрэч з'яўляецца толькі дэкарацыяй над лазняй.

«Я вельмі прыхільна стаўлюся да развіцця агратурызму і спадзяюся, мая сядзіба стане любімym і вядомым месцам і будзе ўведзена ў турыстычную карту Беларусі, — без долі іроніі кажа Уладзімір. — Усе тут найперш будзе спрыяць умацаванню як маральнага, так і фізічнага стану.

Для дэманстрацыі сваёй фізічнай даканаласці 56-гадовага дачніка падкінуў угору 32-кілаграмовую гіру і падцягнуўся на турніку на адной руцэ.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ

СЛЮНЧАНКА І АРФА

У часы маёй маладосці сярод студэнтаў было модна задаваць пытанні, накіраваныя: «Якую карціну варта ўзяць з сабою на касмічны карабэль, каб паказаць карціны браліся з падручнікаў. М'яне гэта засмучала, як маркоціла і тое, што людзі называлі карціны, якіх ніколі не бачылі ў арыгіналі. Днямі я пачуў падобнае пытанне пра кніжку: «Якую кнігу ты ўзяў бы з сабою на бязлюдную выспу?» І мне згадалася маладосць, прыгадаўся вялікі аматар кніжак — архітэктар Слюнчанка, якому мастакі-рэстаўратары на дзень нараджэння падаравалі «Самавучыцель ігры на арфе». Падручнік той выйшаў у мінскім выдавецтве накладам 3000 асобнікаў, на той час як у Беларусі мелася толькі чатыры арфы. Кніга шматкроць уцывалася і ў выніку прадавалася не за 3 рублі, а за 8 капеек. Зразумела, што падарунком быў жартоўны, а быў у ім нешта большае за просты казім. І таму, адказваючы на пытанне сябра пра кнігу на выспе, я назваў «Самавучыцель ігры на арфе».

У бібліятэцы пачытаў я вершы разам з расійскім паэтам Глебам Шульпяковым. Я мусіў лепей чытаць свае тэксты, але прачытаў кепска, бо даходзіў да сярэдзіны верша і пачынаў хвалявацца: «Які слабы радок! Трэба тэрмінова правіць, неадкладна перапісаць...» Даводзілася чытаць далей і далей, а мяне пачынала проста трэсці ад саманезадаваленасці. Відавочна, не хапаў я мяне самаўпэўненасці для публічных чытанняў. І на радзёй я гэтаксама торгаюся, і голас здрадлива ўздрыгвае, і я захлінаюся ўпэснымі словамі. Шульпякоў чытаў крху раўней, прынамсі, так мне здавалася, бо, калі шыра, я не слухаў яго зусім, бо думкаў, як бы спакійнай агучыць наступны тэкст. Каб не праваліць вечарыню, я прынёс і паказаву кіліцы з малочкамі. Шульпякоў малочкі спадабаліся. Напэўна, каб Глеб паказаў мне свае малочкі, яны б мне спадабаліся таксама. А вось Шчырцу Вішнёву не спадабалася тое, што Шульпякоў зусім не ведае беларускай літаратуры і культуры. Пра сваю незадаваленасць Шчырцу вырашыў абвясціць прысутным. Пакрычваю і пакінуў залу. Без таіх выхадак не абыходзіцца ні адна вечарыня. Людзі прывыклі. Публіка сабралася патыччана, што парадвала, і слухалі ўсе спакойна і уважліва, што дзіўна і дзіўна. Пасля вечарыны да мяне падыйшоў Андрэй Хадановіч і сказаў, што злавяў кайф ад майго верша «Адліга ў Вільні». Глеб падарыў мне сваю кнігу «Жолуд», якую я спакойна пачытаў пад настольнай лямпаю. З «Жолудам» у кішэні я вышаў на халодную вуліцу, і стала мне добра.

МУЖ І ЖОНКА — АБОЕ РАБОЕ?

Маладыя бярць шлюб і скасоўваюць шлюб, а пра тых, якія ствараюць сям'ю і жывуць разам, часта гавораць: «Такія розныя, і яны яны ўжываюцца пад адным дахам!» Але ж нешта лужня і аб'ядноўвае, а можа ўсё, як у той прымаўцы, што муж і жонка...

Адначасна можна сказаць, што ка падчас застолля ударыла мужа нажом, і той чырпел два тыдні, а калі рана пачала гнаіцца, пайшоў у бальніцу, а там выклікалі міліцыю. Толькі мужык абараняў жонку да апошняга. Маўляў, сам напароўся на прэнт, і заявіў, што яго рана ніла ненаглядная — адмовіўся. Калі муж і жонка аматары выпіўкі, калі ў бацькоў дзяржава забірае дзяцей, то хіба ў такім выпадку яны не абое рабое?!

Сказаць, што сем'я аб'ядноўваецца толькі нейкай негатыўнай фактар, нельга. У многім сем'ях ведаюць, што такое прыстойнасць, гонар, павага і гэтыя паняцці для мужа і жонкі не пустыя гукі.

І ўсё ж, як давядзецца аднойчы прачытаць, даволі часта мужа з жонкай звязвае моцна развітае пацудзіць нажывы. Восць ты яны адно цілае.

Як яна — «добрая душа» церпіць такое «хамло»? — гаварылі ў шматпавярховым доме. А пасля фінальнага абвалу на пачатку дзевяностых высветлілася, што «добрая душа» і «хамло» накілілі такую суму, што ў доме нікому і не сінілася. Як бачым, не толькі дэбрачынінасць, але і загана аб'ядноўваюць людзей.

Дзеці не гарантуюць захавання сям'і, хоць у нейкай ступені могуць і затрымаць распад, а вось ролія прыняе яе захаванню. Не дзіўна, што ў канфлісах пратэстанцкага накірунку (баптысты, евангелісты і іншыя) сем'і надзвычай трывалыя. Пра мужа і жонку ў такіх сем'ях можна сказаць, што яны сапраўды «адным мірам мазяныя».

З роднаснымі душамі ўсё зразумела, але ж жывецца і ладзіць з рознымі характарамі. Праўда, у такіх выпадках нехта ў сям'і «іграе першую скрыпку». Калі ўсім запраўды сеў за стол з цешнай, якая дагляла дачку пачынаючы ўнучку, пакуль дачка была на лекцыях. А маладая мама вярнулася дамоў з участковай мільцыянерам, які праніпаваў і напісаць заяву, каб даць ход справе. Жонка зрабіць гэта адмовілася, але сабралася пайсці з квартэры разам з мільцыянерам, узяўшы з сабой рэчы і дзіця. На ўгаворы п'яны не рэагаваў, а затым скапіў дачку, прыставіў да яе шыў ідзіцель і запатрабаваў каб участковае пайкіну кватэру, а інакш ён расправіцца з малой.

Пакуль ішлі ўгаворы п'янага, каб ён аддаў дзіця, падаспела міліцыяская падмога, скандальна ўціхамірылі і ён у маёй сеў на лаву пабудных. Яму прад'явілі абвінавачанне паводле артыкула «Захоп закладніка». Але з разнашнем суда жонка не пагадзілася і стала дэбавіцца... адмысьлі прысуду. Аказваецца, што муж можа не такі і кепскі. Калі так, то навошта было падключыць міліцыю? Паблісі б, а затым мілаваліся б.

Адам ГЛОБУС.

Дзве пенсіі. Палічыў, што больш выгадна

Пажаванна рэдакцыя, адкажыце, калі ласка, на такія пытанні. Па-першае, якая можа быць надбаўка да пенсіі ў чалавека, які выйшаў на яе ў 60-гадовым узросце, а потым стаў інвалідам II групы? І па-другое. Якая надбаўка прызначаецца чалавеку 80-гадовага ўзросту?

Сітуацыя тут такая. Як патлумачыў «Звяздзе» начальнік аддзела арганізацыі пенсійнага забеспячэння Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Валерый Кавалькоў, заканадаўства прадугледжвае наступнае: чалавеку, які мае права на два або больш відаў пенсій адначасова, па выбары прызначаецца толькі адна з іх. Такім чынам, Аляксандр Юстынавіч, лепш за ўсё звярнуцца ў раённую ўпраўленне па працы, занятасці і сацыяльнай абароне і папрасіць, каб там пралічылі, што ажажца больш выгадным менавіта для вас — працоўная пенсія ці пенсія па інваліднасці. Адно, што варта адразу ж заўважыць: для мужчын інваліда II групы пераход з працоўнай пенсіі на пенсію па інваліднасці можа быць больш выгадным толькі ў выпадку наўнясці менш чым 35-гадовага стажу. Што ж да другога пытання, то трэба мець на ўвазе: усім без выключэння грамадзянам, якіх дасягнуў 80-гадовага ўзросту, вызначана надбаўка на догляд у памеры 50 працэнтаў мінімальнай пенсіі — на сёння такая надбаўка складае 26 210 рублёў. Прычым звяртацца за надбаўкай не трэба, яна павінна прызначацца аўтаматычна з наступнага пасля святкавання 80-гадовага юбілею месяца.

Аляксандр Юстынавіч МАЦЮШЭНКА, Ляхавіцкі раён.

...І суб'ектыў

МУЖ І ЖОНКА — АБОЕ РАБОЕ?

Маладыя бярць шлюб і скасоўваюць шлюб, а пра тых, якія ствараюць сям'ю і жывуць разам, часта гавораць: «Такія розныя, і яны яны ўжываюцца пад адным дахам!» Але ж нешта лужня і аб'ядноўвае, а можа ўсё, як у той прымаўцы, што муж і жонка...

Адначасна можна сказаць, што ка падчас застолля ударыла мужа нажом, і той чырпел два тыдні, а калі рана пачала гнаіцца, пайшоў у бальніцу, а там выклікалі міліцыю. Толькі мужык абараняў жонку да апошняга. Маўляў, сам напароўся на прэнт, і заявіў, што яго рана ніла ненаглядная — адмовіўся. Калі муж і жонка аматары выпіўкі, калі ў бацькоў дзяржава забірае дзяцей, то хіба ў такім выпадку яны не абое рабое?!

Сказаць, што сем'я аб'ядноўваецца толькі нейкай негатыўнай фактар, нельга. У многім сем'ях ведаюць, што такое прыстойнасць, гонар, павага і гэтыя паняцці для мужа і жонкі не пустыя гукі.

І ўсё ж, як давядзецца аднойчы прачытаць, даволі часта мужа з жонкай звязвае моцна развітае пацудзіць нажывы. Восць ты яны адно цілае.

Як яна — «добрая душа» церпіць такое «хамло»? — гаварылі ў шматпавярховым доме. А пасля фінальнага абвалу на пачатку дзевяностых высветлілася, што «добрая душа» і «хамло» накілілі такую суму, што ў доме нікому і не сінілася. Як бачым, не толькі дэбрачынінасць, але і загана аб'ядноўваюць людзей.

Дзеці не гарантуюць захавання сям'і, хоць у нейкай ступені могуць і затрымаць распад, а вось ролія прыняе яе захаванню. Не дзіўна, што ў канфлісах пратэстанцкага накірунку (баптысты, евангелісты і іншыя) сем'і надзвычай трывалыя. Пра мужа і жонку ў такіх сем'ях можна сказаць, што яны сапраўды «адным мірам мазяныя».

З роднаснымі душамі ўсё зразумела, але ж жывецца і ладзіць з рознымі характарамі. Праўда, у такіх выпадках нехта ў сям'і «іграе першую скрыпку». Калі ўсім запраўды сеў за стол з цешнай, якая дагляла дачку пачынаючы ўнучку, пакуль дачка была на лекцыях. А маладая мама вярнулася дамоў з участковай мільцыянерам, які праніпаваў і напісаць заяву, каб даць ход справе. Жонка зрабіць гэта адмовілася, але сабралася пайсці з квартэры разам з мільцыянерам, узяўшы з сабой рэчы і дзіця. На ўгаворы п'яны не рэагаваў, а затым скапіў дачку, прыставіў да яе шыў ідзіцель і запатрабаваў каб участковае пайкіну кватэру, а інакш ён расправіцца з малой.

Пакуль ішлі ўгаворы п'янага, каб ён аддаў дзіця, падаспела міліцыяская падмога, скандальна ўціхамірылі і ён у маёй сеў на лаву пабудных. Яму прад'явілі абвінавачанне паводле артыкула «Захоп закладніка». Але з разнашнем суда жонка не пагадзілася і стала дэбавіцца... адмысьлі прысуду. Аказваецца, што муж можа не такі і кепскі. Калі так, то навошта было падключыць міліцыю? Паблісі б, а затым мілаваліся б.

Адам ГЛОБУС.

ЧАРЛІ І ПЕРАЕЗД

Дачка перабралася ў новую кватэру і забрала ката — свайго прынца Чарлі. Я злавіў сябе на думцы, што моцна сумую без Чарліка. Дачка тэлефануе, заходзіць на працу і дачка. Яе прысутнасць у маім жыцці амаль не зменшылася, а розныя Чарлі прапаў зусім. На месца рэальнага ката прыйшоў кот уяўны. Здаецца, вось зайду зараз у пустую кватэру, а кот мяне сустране. Ведаю: не выйдзе і не пазыяне... Але маё ўяўленне з нейкай асаблівай упартасцю працягвае малаваць і малаваць Чарліка. І гэты ўяўны кот значна лепшы за рэальнага: ён і дэбрышны, ён і ласкавы і ласкавы. Азідае, што ён не любіць, дык гэта адной маёй думкі: «А ці не завесці мне новага ката?»

КАЛІ ВАС ТРЭБА АБАРАЊІЦЬ...

У Расіі вельмі распаўсюджаныя так званыя прыватныя ахоўнікі. У нашай жа краіне ахоўнай дзейнасцю займаюцца Служба бяспекі Прэзідэнта і супрацоўнікі міліцыі. Калі нейкая асоба, у прыватнасці, бізнэсмен, зачоха, каб забяспечыць яго ўласную бяспеку ці яго сям'і

Матэрыяльная дапамога і аліменты

Мой муж захварэў і нядаўна перанёс аперацыю. На работу, якая знаходзіцца ад дома амаль у часе яздзі грамадскім транспартам, стала цяжка дабірацца, а тут знаёмы прапанаваў мужу перайсці ў іх арганізацыю, размешчаную побач з нашым домам. На былой рабоце перажадкаў не сталі, падпісалі яго заяву. Але калі ён атрымаў разлік, то высветлілася, што ў яго ўтрымалі аліменты на сына ад першага шлюбу з усеі сумы, якая яму была налічана, а сюды ўваходзілі і кампенсцыя за нявыкарыстаны водпуск за два гады, і аплата па бальнічанаму, і матэрыяльная дапамога ў сувязі з хваробай. Мне здаецца, што з гэтых сум аліменты ўтрымліваць не павінны.

Алена ДЗЕВОЙНА

Галавачова Р., г. Маршэў.
Пры ўтрыманні аліменту работнік бухгалтэрыі кіруюцца пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12.08.2002 г. № 1092, якой зацверджаны Пералік відаў заробку і (або) іншага даходу, з якога адбываецца ўтрыманне аліменту на няпоўнагадовах дзяцей.
Згодна з гэтым Пералікам аліменты на няпоўнагадовах дзяцей ўтрымліваюцца з усіх відаў заробку (грашовага ўзнагароджвання, утрыманьня, грашовага забеспячэння) і дадатковага ўзнагароджання як па асноўным месцы працы, так і за работу па сумяшчальніцтву, што атрымліваюць бацькі, якія працуюць у арганізацыях любых арганізацыйна-прававых формаў, а таксама на падставе працоўнага дагавора ў сям'яных (фермерскіх) гаспадарках і ў індывідуальных прадпрыемствах, у грашовай і натуральнай форме.
Пры наяўнасці судовай пастановы аб утрыманні аліменту, яны павінны быць утрыманы таксама з дапамогай часовай непрацаздольнасці (падпункт 1.5 вышэйназванага Пераліку).
Падпунктам 1.9 Пераліку ўстаноўлена, што аліменты павінны ўтрымлівацца з сумы атрымаемай пры звычайнай кампенсцыі за некалькі гадоў.
Згодна з падпунктам 1.11 Пераліку, аліменты ўтрымліваюцца і з сумы матэрыяльнай дапамогі. Аднак, калі матэрыяльная дапамога была аказана з выпадку стыхійнага бедства, пажару, крадзяжы маёмасці, увечча, а таксама нараджэння дзіцяці, рэгістрацыі шлюбу, хваробы ці смерці асобы, якая была абавязана плаціць аліменты, або яго блізкіх сваякоў, то з гэтых сум утрыманне аліменту рабіцца не павінна.

Made in China

НОЎ-ХАЎ З ПАДНЯБЕСНАЙ

У сталіцы праходзяць Дні навукі і тэхналогій Кітая. Усе ахвотнікі могуць завітаць на тэматычную выставу «Дасягненні кітайскіх вучоных у Нацыянальным выставачным цэнтры «БЕЛЭКСПА» (вул. Я. Купалы, 27), дзе прадставлена каля 120 навуковых распрацовак, многія з якіх былі выкананы ў межах сумесных беларуска-кітайскіх праграм і праектаў. Тэматыка экспазіцыі вельмі разнастайная: тут і новыя матэрыялы, і бітэхналогіі, і электроніка, і оптаэлектроніка, і экалогія, рэсурсаабаротныя тэхналогіі, транспарт. Выстава будзе працаваць па 27 чэрвеня з 10.00 да 18.00. Уваход свабодны.

Акрамя выставы, у межах Дзён навукі і тэхналогій Кітая ў Рэспубліцы Беларусь запланаваны і шэраг іншых тэматычных мерапрыемстваў. Сёння пройдзе прэзентацыя навукова-тэхнічнага патэнцыялу горада Чаньчунь з васьмяю сесія Міжнароднай Беларуска-Кітайскай камісіі па супрацоўніцтве ў галіне навукі і тэхналогій.

Арганізатарамі Дзён навукі і тэхналогій Кітая з беларускага боку выступілі Дзяржаўны камітэт па навукі і тэхналогіях Рэспублікі Беларусь, з кітайскай — Міністэрства навукі і тэхналогій Кітайскай Народнай Рэспублікі.

Інга МІНДАЛЁВА.

ЧАС ЗАЗІРНУЦЬ У БУДУЧЫНЮ

25 чэрвеня ў Белдзяржуніверсітэце пачала работу першая міжнародная канферэнцыя «Беларусь і Кітай: гісторыя, традыцыі, вопыт, перспектывы».

Яе мэты — аналіз і абмен ацэнкамі 15-гадовага перыяду адносінаў незалежнай Беларусі і Кітая, спроба зразіць у будучыню.

У канферэнцыі ўдзельнічаюць навукоўцы і дыпламаты абедзвюх краін, а таксама прадстаўнікі ўніверсітэтаў Масквы, Санкт-Пецярбурга, Хельсінкі, Гамбурга, Сафіі. У час работы форуму абдуцацца перадача дзвюх сталічных гімназіям і Мінскаму лінгвістычнаму дзяржаўнаму ўніверсітэту падарожжаў Пасольства КНР і інстытута імя Канфуцыя БДУ: вучэбнай літаратуры, мультымедыійнай энцыклапедыі з 16 DVD-дыскаў па гісторыі, культуры, традыцыях, геаграфіі Кітая.

Леанід ТУГАРЫН.

18 чэрвеня Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры выказалася за наданне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці другой катэгорыі (каштоўнасці, якая маюць нацыянальную значнасць) аб'ектам ваеннай афарыкацыі, размешчаным на тэрыторыі Гродна і Гродзенскага раёна.

Гісторыкі і краязнаўцы гэтай тэмай зацікавіліся даўно. Вельмі грунтоўна матэрыялі аб аб'ектах гродзенскай афарыкацыі падрыхтаваў кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры археалогіі і этналогіі Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы Сяргей Піваварчык. Кіраўнік турыстычнай фірмы «Намнова-Тур» Сяргей Калядка ў мінулым годзе падмацаваў гістарычныя даследаванні зваротам у рэспубліканскія інстанцыі з прапановай аб наданні гэтым аб'ектам статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. А журналіст Вітольд Іваноўскі, які шмат гадоў працаваў уласным карэспандэнтам «Звязды» ў Гродзенскай вобласці, не толькі прывяў шэраг публікацый гэтым ваенным умяцаванням, але і неадночы браў на сябе функцыі гід. Такія падарожжы па родным горадзе і яго ваколліцы сталі сапраўдным адкрыццём нават для тых, хто ўжо дзесяці гадоў жыве ў Гродне. Так, яны чулі пра нейкія фарты (адназначна назву носяць гарадскі мікрараён), аднак толькі цалер даведваліся, што літаральна побач — не бутафорыя, а «жывы» гісторык, сведкі і ўдзельнікі канфіктаў і войнаў XX стагоддзя. І пры гэтым не трэба блытаць (што даволі распаўсюджана ў масавай свядомасці) фарты Першай сусветнай з ДОТА-мі Другой сусветнай войнаў.

АПОШНЯЯ КРЭПАСЦЬ РАСІЙСКАЙ ІМПЕРЫІ

Ваенныя ўмацаванні ў Гродне і яго ваколліцах — драматычныя старонкі гістарычных трагедый у XX стагоддзі

Аб'екты ваеннай гісторыі і архітэктуры, якія існуюць сёння ў Гродне і яго ваколліцах, можна падзяліць на тры групы: умацаванні Гродзенскай крэпасці, пабудаваныя ў 1887—1891 гадах; аб'екты Гродзенскай крэпасці, якія ўз'яваліся ў 1913—1915 гадах; ўмацаванні 68-га Гродзенскага ўмацаванага раёна (так званая лінія Молава), пабудаваныя ў 1939—1941 гадах. Запрашаем нашых чытачоў у падарожжы па некаторых аб'ектах, з гістарычным экскурсам і поглядам на сённяшняю сітуацыю.

Паводле гістарычнай даведкі, падрыхтаванай Сяргеем Піваварчыкам, планы пабудовы ў Гродне ўмацаванняў, якія адпавядалі б сучаснай ваеннай стратэгіі і тактыцы, з'явіліся адразу пасля далучэння да Расійскай імперыі беларускіх зямель у выніку трэцяга падзелу Рчыч Паспалітай. У 1887—1891 гадах у наваколлі Гродна пабудавалі 7 земляных фартуў, якія фактычна так і не выкарыстоўваліся войскамі. На сёння захаваліся рэшткі трох фартуў, якія з'яўляюцца адзіным узорам помнікаў ваенна-інжынернага мастацтва і не маюць аналагаў на тэрыторыі ўсходняй Еўропы.

Стратэгічнае значэнне Гродна ўзрасло пасля расійска-японскай вайны ў сувязі з распрацоўкай новых мабілізацыйных планаў. Згодна з планам 1912 года, на лініі разгортвання рускіх войскаў прадугледжвалася ўмацаванне Коўна, Брэст-Літоўска, Асаўца і Гродна. Тры першыя крэпасці мадэрнізаваліся, апошняю фактычна будавалі нанова.

...Прыкладна кіламетр пехатою па лясной дарозе — і мы з Вітольдам Іваноўскім імя форта № 4, які размешчаны нападдалек ад вёскі Стральчык. Вядома, што па цэнах 1913 года кошт яго будаўніцтва склаў 2 мільёны 300 тысяч рублёў (каласальная па тых часах сума!), на адкрыцці гэтага аб'екта прысутнічаў апошні расійскі імператар Мікалай II. Гэта адзіны з фартуў Гродзенскай крэпасці, які цалкам захаваны да нашых дзён. А з'явіўся праект, які быў зацверджаны імператарам 4 жніўня 1912 года, пра-

ПА НАРАЧЫ — НА «БАНАНЕ», ВАКОЛ ВІЛЕЙСКАГА «МОРА» — НА КАНІ

Крыху пра асаблівасці нацыянальнага адпачынку

Пачалася пара масавых адпачынаў. Многія загадзя плануець, які прывесці доўгачасны водпуск, і ў прадчуванні захапляльных падарожжяў і прыгод адлічваюць дні да запаветнай даты. Цяпер гарачы час у турыператараў, паколькі аб'ёмы продажаў пуцёвак звычайна ўзрастаюць на парадак. Традыцыйна беларусы аддаюць перавагу замежным курортам (Егіпту, Турцыі, Тунісу і інш., так і па-ранейшаму не менш папулярным Крыму і Краснадарскаму краю), аднак усё больш людзей схіляюцца да айчынных прапановаў. Сярод іх можна выбраць шэраг цікавых, неардынарных варыянтаў.

ШЛЯХ ДА СЭРЦА РУСАЛКІ

Нарач — адзін з прызнаных турыстычных брандаў нашай дзяржавы. Гэта самае вялікае з 10 тысяч беларускіх азёр. Яго плошча каля 80 кіламетраў, а даўжыня берагавой лініі — больш чым 40 км. Найбольша глыбіня амаль 25 метраў. Па форме Нарач вельмі нагадвае сэрца. Паходжанне назвы, свідраджаюць даследчыкі, мае балцкую аснову і перакладаецца як «русалка». Сапраўды прыгожае спалучэнне, хіба не так? Аднак нездарма ж кажуць, што лепш адзін раз убачыць...

Па Нарачы можна імчаць на хуткім катары ці на квадрацыкле.

ЯК ДАСТАЦЬ ПУЦЁУКУ?

Асаблівасці рэгіёна падкрэслівае размеркаванне працоўных месцаў: калі ў сельскагаспадарчай вытворчасці заняты 3,2 тысячы чалавек, то амаль 4,3 тысячы — гэта работнікі Нацыянальнага парку «Нарачанскі», а таксама санаторна-курортных устаноў. Інфраструктура аздарулення даволі вялікая: на тэрыторыі Мядзельшчыны размешчаны 11 здарэніц рознай ведамаснай падпарадкаванасці. Большасць з іх не адчувае недахопу ў кліентах, асабліва падчас сезону (з мая па верасень), калі свабодных месцаў не знайдзіць.

Да прыкладу, санаторый «Белая Русь» цяпер завяршае продаж пуцёвак на лістапад. Спецыялізацыя гэтай установы даволі шырокая — лясныя захаванніцкія апорна-рухальны, сардэчна-асудзістай сістэмы, страўнікава-кішачнага тракта. Асобную дыягностыку тут праводзяць прама на месцы: можна зрабіць ультрагукавое, шэраг лабараторных даследаванняў. У «Белай Русі» ўласная граэлягачыніца, два фізкабінеты, выконваюцца водныя працэдур рознага тыпу, ёсць нават уласны міні-аквапарк. Зразу-мела, што такая прапанова карыстаецца ўстойлівым попытам. І не толькі сярод жыхароў Беларусі — на аздаруленне прыязджаюць пацыенты з Украіны, Прыбалтыкі, нават з ЗША і Ізраіля! Асабліва шмат адлічывае расійскіх, прычым з самых розных рэгіёнаў.

АХ, БЕЛЫ ЦЕПЛАХОД...

35 азёр, што знаходзяцца на тэрыторыі Мядзельскага раёна, 14 вызначаны для арганізацыі масавага адпачынку. Паводле інфармацыі начальніка ўпраўлення фізічнай культуры, спорту і турызму Мінскага аблвыканкама Алега Качана, без урону для навакольнага асяроддзя абудаваны 15 турыстычных стаянак. Тут зробленыя наваесы, сталы, вогнішчы, туалеты, адрэзаныя месцы для смецця. Аб пунктах для адпачынку і дакладным маршруце да іх можна даведацца з інфармацыйных шчытоў, што ўстаноўлены на асноўных дарогах. Абслугоўваюць гэтыя прадпрыемствы ўсіх формаў уласнасці. На шляху да «чытыяловак» стаянак па трасе Мінск — Нарач знаходзіцца 14 гандлёвых аб'ектаў, акрамя таго, улетку разгортваюцца яшчэ 10 дробных «пунктыў».

Аднак гэтага яўна недастаткова — арганізацыя належнага сэрвісу досюль застаецца адным з найбольш вострых пытанняў у Нарачанскім краі. Як лічыць Аляксандр Даніленка, неабходна забеспячыць чысціню і парадак, зрабіць адпачынак людзей незабытым, каб ім хацелася прыязджаць на галоўны беларускі курорт яшчэ і яшчэ. У адным з санаторыяў зрабілі незвычайныя пантонны пляж, які размяшчаецца — прама на вадзе. Гэта вельмі зручна, аднак кажуць, што «ноў-хаў» даступнае толькі для тых, хто набывае пуцёўку. Каля аднаго з цэнтральных падыходаў да возера ўстаноўлена некалькі атракцыйнаў, а таксама парасоны з традыцыйнай прахлададжальнымі напоймі і марожаным.

РЫШАТВАНЫ БАЦЬКАШЧЫННЫ

Цяжкія баі разгарнуліся на пазіцыях форта № 3 у раёне вёскі Лабна-Агародкі. Немцыякі войскі некалькі разоў былі адбітыя. Вечарам 19 жніўня яны распачалі апошні рашучы штурм, але і на гэты раз ім не ўдалося захапіць пазіцыі. Аднак і абаронцаў форта ўжо практычна не засталася. У 12 гадзін ночы пачаўся агонь адвод расійскіх войскаў і знішчэнне ўсіх умацаванняў. У 2 гадзіны 20 хвілін у ноч з 19 на 20 жніўня ваенны інжынер Модрах (будульнік гэтага форта) аддаў загад аб узрыве дзевяці 12,5-пудо-вых зарадаў піракіслыаў, закладзеных у мінныя каляндэжах.

З аб'ектаў Гродзенскай крэпасці з'яваліся і падзеі Вялікай Айчыннай вайны. На працягу 1941—1943 гадоў гітлераўскія акупанты праводзілі акцыі масавага знішчэння мірнага насельніцтва на тэрыторыі форта № 2 каля вёскі Наву-мавічы. У 1964-м і 2002-м годах тут устаноўлены помнікі. Форт № 1 з'яўляўся месцам базілітанскіх баёў у ліпені 1944 года, калі часткі Чырвонай Арміі захапілі плацдарм на левым беразе Нёмана і ўтрымлівалі яго на працягу некалькіх дзён, знаходзячыся ў фартовых збудаваннях.

...Гістарычна склалася так, адначасна Сяргей Піваварчык, што раніш аб будаўніцтве крэпасці ў Гродне было прынята расійскімі ўладамі незалежна да пачатку Першай сусветнай вайны і развалу дзяржавы. Таму Гродзенская крэпасць стала апошняй крэпасцю Расійскай імперыі.

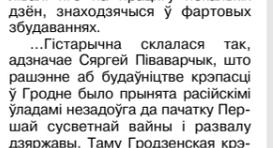
— Адна справа — арганізаваны да вучэбных мэтаў ваенны палігон, і зусім іншая — рэальны аб'ект, сведка і ўдзельнік драматычных падзей нашай гісторыі, — лічыць Вітольд Іваноўскі. — Таму вельмі важна прывесці музейфікацыю Гродзенскай крэпасці, аб'яднаўшы намяганыя мясцовыя ўладданы, гісторыкаў, музейшчыкаў, гісторыкаў, грамадскіх аб'яднанняў.

Размова не ідзе аб аднаўленні разбураных фартуў, паколькі іх разбураўне — гэта не гістарычны факт, які мае патрэбу ў нейкай «лакіроўцы», і нават не аб экскурсіях па ўсіх аб'ектах Гродзенскай крэпасці, якія ў той ці іншай ступені захаваліся да нашых дзён. Музейфікацыю лагічна ажыццявіць менавіта ў форце № 4, які аказваў герачнае супраціўленне ворагу і з'яўляецца адзіным, што не было ўзарвана. А для гэтага прывесці абследаванне памішаннаў форта, ачысціць тэрыторыю ўсярэдзіне і зноўку, прадуладзеўшы бяспечнае знаходжанне тут наведвальнікаў, добраўпарадкаваць пад'езд і тэрыторыю вакол форта, абсталяваць стаянку для транспарту. У частцы памішаннаў форта можна арганізаваць экспазіцыю, прывесчаную розным перыядам ваеннай гісторыі Гродзеншчыны, а астатнія выкарыстаць для экскурсіінага паказу.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

РАШЫ ДЛІ ДУШЫ

Адзін з нашых самых актыўных канкурсантаў з Рагачова Уладзімір Саяжынскі лічыць, што вам прыемна будзе развязаць яго эцюд у якасці задання № 2 бліцконкурсу-39:

БЕЛЛЯ: дамки f8, g7, h8 (3). ЧОРНЫЯ: g3, дамка b6 (2). Выйгрыш.

Пераможцаў чакаюць сюрпрызы ад нашага шчодрара Гытча Анатоля Пярхальскага (Глыбокае) — яго зборнікі звяздуўскай рубрыкі «Шашкі» №№ 3—5 за 2005-2007 гады ў якасці афармленні мясцовага «ФОТА-цэнтра». Свае адказы накіроўваць на адрас: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

Па-за конкурсам падаём і наступныя заданні Уладзіміра Саяжынскага:

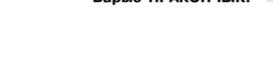
№ 1. БЕЛЛЯ: d4, e3, h2, дамка a7 (4). ЧОРНЫЯ: дамка a1, g1 (2).

№ 2. БЕЛЛЯ: e3, дамка a7, g1 (3). ЧОРНЫЯ: a3, g7, дамка h8 (3).

У абедзвюх галаваломках на 64-клетачнай дошцы белыя пачынаюць і перамагаюць. Таксама будзем рады вашым разгадкам.

ЦІКАВАЯ ПАСТКА

У мінулы раз мы прапанавалі вам уявіць прыклады з партый першынства краіны па шашках-64 сярод мужчын. Віцэ-чампіён, майстар ФМЖД Яўген Кандрачэнка (Гомель) перадаў нам па электроннай пошце яшчэ адзін фрагмент:

БЕЛЛЯ (С. Місюта): a1, a3, a5, b2, b4, c1, e1, e3, f2, g1, g3, h2 (12). ЧОРНЫЯ (Я. Кандрачэнка): a7, h8, c5, c7, d6, d8, e7, f6, f8, g7, h6, h8 (12).

РЫШАТВАНЫ БАЦЬКАШЧЫННЫ

Цяжкія баі разгарнуліся на пазіцыях форта № 3 у раёне вёскі Лабна-Агародкі. Немцыякі войскі некалькі разоў былі адбітыя. Вечарам 19 жніўня яны распачалі апошні рашучы штурм, але і на гэты раз ім не ўдалося захапіць пазіцыі. Аднак і абаронцаў форта ўжо практычна не засталася. У 12 гадзін ночы пачаўся агонь адвод расійскіх войскаў і знішчэнне ўсіх умацаванняў. У 2 гадзіны 20 хвілін у ноч з 19 на 20 жніўня ваенны інжынер Модрах (будульнік гэтага форта) аддаў загад аб узрыве дзевяці 12,5-пудо-вых зарадаў піракіслыаў, закладзеных у мінныя каляндэжах.

З аб'ектаў Гродзенскай крэпасці з'яваліся і падзеі Вялікай Айчыннай вайны. На працягу 1941—1943 гадоў гітлераўскія акупанты праводзілі акцыі масавага знішчэння мірнага насельніцтва на тэрыторыі форта № 2 каля вёскі Наву-мавічы. У 1964-м і 2002-м годах тут устаноўлены помнікі. Форт № 1 з'яўляўся месцам базілітанскіх баёў у ліпені 1944 года, калі часткі Чырвонай Арміі захапілі плацдарм на левым беразе Нёмана і ўтрымлівалі яго на працягу некалькіх дзён, знаходзячыся ў фартовых збудаваннях.

...Гістарычна склалася так, адначасна Сяргей Піваварчык, што раніш аб будаўніцтве крэпасці ў Гродне было прынята расійскімі ўладамі незалежна да пачатку Першай сусветнай вайны і развалу дзяржавы. Таму Гродзенская крэпасць стала апошняй крэпасцю Расійскай імперыі.

— Адна справа — арганізаваны да вучэбных мэтаў ваенны палігон, і зусім іншая — рэальны аб'ект, сведка і ўдзельнік драматычных падзей нашай гісторыі, — лічыць Вітольд Іваноўскі. — Таму вельмі важна прывесці музейфікацыю Гродзенскай крэпасці, аб'яднаўшы намяганыя мясцовыя ўладданы, гісторыкаў, музейшчыкаў, гісторыкаў, грамадскіх аб'яднанняў.

Размова не ідзе аб аднаўленні разбураных фартуў, паколькі іх разбураўне — гэта не гістарычны факт, які мае патрэбу ў нейкай «лакіроўцы», і нават не аб экскурсіях па ўсіх аб'ектах Гродзенскай крэпасці, якія ў той ці іншай ступені захаваліся да нашых дзён. Музейфікацыю лагічна ажыццявіць менавіта ў форце № 4, які аказваў герачнае супраціўленне ворагу і з'яўляецца адзіным, што не было ўзарвана. А для гэтага прывесці абследаванне памішаннаў форта, ачысціць тэрыторыю ўсярэдзіне і зноўку, прадуладзеўшы бяспечнае знаходжанне тут наведвальнікаў, добраўпарадкаваць пад'езд і тэрыторыю вакол форта, абсталяваць стаянку для транспарту. У частцы памішаннаў форта можна арганізаваць экспазіцыю, прывесчаную розным перыядам ваеннай гісторыі Гродзеншчыны, а астатнія выкарыстаць для экскурсіінага паказу.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

